

40.000 OBISKOVALCEV na letošnjem Gorenjskem sejmu

Za 371 milijonov dinarjev sklenjenih kupčij

V ponedeljek popoldne so v Kranju zaključili V. Gorenjski sejem, ki je bil tako po obisku, sklenjenih kupčijah in obsegu razstave, dosedaj največji. Kljub slabemu vremenu je letošnji sejem obiskalo okoli 40.000 ljudi. Značilno je, da je bilo veliko poslovnih ljudi tudi iz drugih republik in okrajev, pa tudi obiskovalcev je bilo letos več iz ostalih krajev, predvsem iz Reke, Kopra in ostale Primorske ter Stajerske.

Na letošnjem sejmu so razstavljali sklenili za 371 milijonov dinarjev prodajnih pogodb. Največ je prodala tekstilna industrija in sicer za 276 milijonov dinarjev, lesna industrija za 34 milijonov, kovinska za 27 milijonov itd. Veliko zanimanje je bilo tudi za lesno industrijo, predvsem za pohištvo in bi razstavljali — obrtniki, lahko sklenili več pogodb, če bi imeli večje proizvodne kapacitete. Razstavljena najnovejša kuhinjska oprema je bila prodana v Beograd, ostali izdelki pa v

razne druge kraje širom po državi.

Ob zaključku letošnjega sejma smo zaprosili predsednika Upravnega odbora Gorenjskega sejma tov. Dragota Šilinga za kratko izjavo. Izjavil je: Letos smo dosegli popoln uspeh tako v komercialnem in moralnem pogledu. Sejem je obiskalo okoli 5.000 ljudi več kakor lani.

Ker je bilo razstavljeno blago, katerega človek vsak dan rabi, to so predvsem obrtniški izdelki za široko potrošnjo in industrijski proizvodi, ki so

direktno vezani s potrošnjo, kot izdelki kamniške tovarne „Titan“ in podobno, je bil uspeh zjamčen.

Če bo ta tempo šel tako naprej, bodo ti prostori premajhni. V prihodnje pa bomo morali prvenstveno prikazati, kaj smo novega v zadnjem oziroma zadnjih letih proizvedli. Prikazati bomo morali tudi potek proizvodnje, morda bolj kot same proizvedene predmete“.

Železarska Kropa ob svojem prazniku

Z uspehi in nesebičnim delom se vključujejo v radovljiško komuno

Železarska Kropa je letos slavila svoj III. občinski praznik. Praznovanje so pričeli že v soboto 6. avgusta, ko jih je obiskala jeseniška „Svoboda“ z gostovanjem „Stilmondskega župana“.

Glavna slavnost se je pričela v nedeljo pri grobu padlega narodnega heroja Staneta Zagarja in padlih tovarišev na Dobravi. Tovariš Križnar je v svojem govoru kratko orisal življenjsko pot padlega heroja ter obenem delo prvih kroparskih borcev — partizanov. Zatem je bila komehoracija tudi na kraju 10 padlih talcev na Lipnici, ki so jih 19. aprila 1943 pripeljali iz begunjskih zaporov in jih tu ustrelili.

Na slavnosti seji občinskega ljudskega odbora Kropa je predsednik tov. Ludvik Smitek v svojem izčrpnem govoru orisal vso borbo železarske Krope in delo v desetih letih svobode, ki ravno na tem področju ni bilo majhno. Plavalni bazen, poslovni dom, nova cesta na Jamnik, osemletka in še vrsto drugega je zraslo v Kropi v letih po osvoboditvi.

Praznovanje občinskega praznika v Kropi so se udeležili tudi narodni heroj Tonček Dežman, hčerka in sin pokojnega Staneta Zagarja, predsednik Vrhovnega sodišča LRS dr. Drago Hočvar, sekretar ZK komune Radovljica Albin Jensterle in drugi.

Pred tovarno „Plamen“ se je zbrala množica ljudi in prisostvovala odkritju spominske plošče 40 padlim delavcem „Plamena“. Po odkritju je poznani športnik — smučar Kordež ponel venec na grob narodnega heroja Loizeta Kebe-Stefana na Jamnik.

Nato pa je bila v novem praznovnem domu slavnostna akademija, na kateri je predsednik ObLO tov. Smitek poudaril narodnemu heroju Tončeku Dežmanu diplomu častnega občana. Tončka Dežmana so že lani imenovali za častnega občana Krope, vendar se tej slavnosti ni mogel udeležiti. Presenečen je bil nad tolikim priznanjem in se z nekaj besedami zahvalil Kroparjem za vso pozornost.

Mednarodni seminar v Kranju

V Kranju se je začel 6. avgusta v prostorih Dijaškega doma na Zlatem polju mednarodni seminar o vlogi malih narodov v mednarodnih odnosih. Seminar prireja organizacija kvekerjev in se ga udeležuje 36 ljudi iz 21 držav. Seminar bo trajal do 28. avgusta. Je to tretji seminar, ki ga prireja ta organizacija v Evropi. V Berlinu se je pravkar zaključil seminar o aktivni koeksistenci, v Saaru pa je organiziran seminar o vlogi pogajanj v mednarodnih odnosih.

S slavnostne seje LOMO Kranj, ki je bila 1. avgusta. Na seji je bil konstituiran nov občinski ljudski odbor, o čemer smo že poročali v prejšnji številki.

Na sliki zgoraj: delovni predsednik bere besedilo zapri-sege za nove odbornike.

Na sliki levo: del odbornikov in gostje med sejo.

OB OBCINSKEM PRAZNIKU V TRŽIČU

Svečana parada je prikazala odlomek njihovega dela

Lovro Cerar - predsednik trziške komune

Tržič, 5. avgusta.

Danes so bile v Tržiču glavne svečanosti njihovega občinskega praznika. Slavnosti so se udeležili tudi predsednik LOMO Kranj Vinko Hafner, predsednik LOMO Jesenic Maks Dolinar, predsednik LOMO Skofja Loka Cvetko Kobal, sekretar SZDL zakomuno Kranj Martin Košir ter drugi.

Praznovanje IV. občinskega praznika v Tržiču se je pričelo že 1. avgusta in je trajalo ves teden.

V petek, 5. avgusta, na glavni dan praznovanja, je bila otvoritev razstave športnih društev v dvorani BPT. Zlasti prisrčen je bil sprejem partizanskih mater pri predsedniku ZB Tržič Francu Jagodicu in predsedniku LOMO Tržič Lovru Cerarju. Med njimi je bila tudi Purgarjeva mama, ki je izgubila v borbi 5 sinov in moža.

Glavni del praznovanja se je zaključil s slavnostno sejo LOMO Tržič. Predsednik Lov-

ro Cerar je označil v svojem govoru težko borbo pod Storičem, pomen praznovanja 5. avgusta kot občinskega praznika Tržiča ter bodoče delo nove trziške komune. Po zapri-segi odbornikov je bil izvoljen nov odbor. Za predsednika je bil ponovno imenovan tov. Lovro Cerar, za podpredsednika Karel Kravcar in za tajnika tov. Jože Roblek. Razstava so bile imenovane tudi komisije, katere naj bi takoj začele s svojim delom. Na zaključku seje so poslanci predsedniku LRS tov. Mihi Marinku poslali pozdravno pismo.

Kmalu po seji je na trziških ulicah oživel. Repot brnečih motorjev, ki so se pripravljali za tekme na Ljubelju je utihnil. Rakete so razsvetljevale temno noč in spremljale veličastno paradu. V svečanem mimohodu so se nam predstavili vsi od najmanjših cicibančkov, pionirjev, tabornikov, nogometašev, strelcev, padalcev, odbojkašev in gorskih reševalcev vse do najstarejših gasilcev. Tako je številna parada predstavljala pravi manifestativni zaključek trziškega tedna.

Lj.

Domžalčani so praznovali občinski praznik ob spominu na veliko bitko pri Brezovici

V soboto popoldne so odšle iz Domžal številne partizanske patrole proti Brezovici. Med potjo so obiskali znane partizanske kraje in položili vence na spomenike ter plošče padlih partizanov.

Na Brezovici — kjer je leta 1941 potekala znamenita bitka med 35 partizani kamniškega bataljona in 10-krat močnejšim sovražnikom — so odkrili v soboto lep spomenik. Ob spomeniku je govoril preživel borec te bitke Boris Lenček - Igor, ki se podrobno opisal potek boja.

V nedeljo dopoldne so se zbrali odborniki LOMO na

slavnostno sejo. Seji je prisostvoval tudi zvezni poslanec Tomo Brejč. O pomenu občinskega praznika, ki je neposredno povezan s počastitvijo obletnice velike bitke na Brezovici, je govoril predsednik ljudskega odbora v Domžalah France Avbelj — Lojko.

Popoldne so bile zanimive konjske dirke jahačev iz Ljubljane in Domžal. Najboljši so bili tekmovalci kluba iz Bežigrada.

Zvečer so v popolnoma preurejenem godbenem domu v Domžalah uprizorili člani DPD „Svoboda“ Zadobrava drama-

ku Dežmanu diplomu častnega občana. Tončka Dežmana so že lani imenovali za častnega občana Krope, vendar se tej slavnosti ni mogel udeležiti. Presenečen je bil nad tolikim priznanjem in se z nekaj besedami zahvalil Kroparjem za vso pozornost.

Prvoborcu Jožetu Finžgarju so odkrili spomenik

V osrčju obširnih pokljudskih gozdov, kjer je speljana nova avtomobilska cesta od Mrzlega studenca do Lepih kopiš, ob nekdanji drvarski koči — kjer je padel Jože Finžgar — so se v nedeljo zbrali pokojnikovi svojci in okoli 120 ljudi iz Blejske Dobrave, Gorij ter invalidi, ki preživljajo svoj letni dopust v Sport hotelu na Pokljuki. Na tem kraju je ZB narodnoosvobodilne borbe z Blejske Dobrave postavila skromen spomenik z vzdano ploščo kot priznanje za veliko žrtev.

Na svečanosti je član krajevnega odbora ZB tov. Ludvik Ambrožič orisal življenjsko pot ter borbo padlega prvoborca. Ob praznovanju 14-letnice velikih dejanj v naši zgodovini nam spomini na težko borbo naših narodov med NOB in na naše najboljše sinove, ki so v tej neenaki borbi žrtvovali svoja življenja, niso splahneli. Med temi je tudi tov. Jože Finžgar, delavec - železar, ki se je med prvimi odzval pozivu KPJ in za njene ideje tudi padel v borbi proti okupatorju 19. septembra leta 1941.

Finžgar se je rodil na Selu pri Breznici in je delal v žičarni jeseniške železarne. Kot delavec - proletarec se je že v stari Jugoslaviji boril za pravice delovnega človeka in bil

leta 1936 sprejet v članstvo KPJ. Zaradi svoje predanosti revoluciji je bil že pred vojno zaprt in preganjan v Ivanjico. O njegovi revolucionarnosti, pa je kmalu zvedel tudi okupator in ga zaprl v Begunje. Toda zaradi nomanjkljivih dokazov je bil izpuščen in se 13. junija 1941. leta že pridružil gorenjski partizanski skupini in kmalu postal politkomisar gorenjskih partizanskih skupin.

Pri svečanem odkritju spomenika je sodeloval tudi moški pevski zbor DPD „Svoboda“ z Blejske Dobrave, ki je pod vodstvom tov. Jerama zapel nekaj borbenih partizanskih pesmi, krajevne organizacije pa so položile vence.

Udeleženci odkritja spomenika, predvsem pa člani odbora ZB z Blejske Dobrave, so pričakovali, da se bodo te slavnosti udeležili tudi zastopniki mestnega odbora ZB z Jesenic in predstavniki ostalih organizacij z Jesenic.

Okrajna odbora Rdečega križa Radovljica in Kranj sta se združila

Naloge RK na Gorenjskem bodo v prihodnosti še večje

V nedeljo dopoldne je bil v Kranju plenum okrajnih odborov RK Kranj in Radovljica. Najvažnejše točke dnevnega reda so bile pregled dela RK na Gorenjskem do danes, njegove naloge v prihodnosti in izvolitev novega odbora RK za vso Gorenjsko, ker sta se dosedanja okrajna odbora RK združila.

Vso grajo zaslužijo tisti, ki se tega plenuma niso udeležili ali pa so prišli nanj z veliko zamudo, tako da plenum ni bil sklepčen. Čeprav plenum ni bil sklepčen, so vsi prisotni in številni gostje — predstavniki ljudske oblasti in množičnih organizacij — po izčrpnih poročilih o delu RK na Gorenjskem do danes in o njegovih nalogah v prihodnosti, v razpravi povedali zelo koristne in umestne predloge za uspešno delo RK. Referenta sta bila dr. Pavel Panec in Lovro Černe.

Danes je na Gorenjskem 35 občinskih in 87 vaških odborov Rdečega križa. Prav gotovo zadovoljivo število, če bi vsi ti odbori in člani osnovnih organizacij opravljali svoje naloge kot bi jih morali. Tako pa so v posameznih krajih aktivni le nekateri posamezniki, zaradi česar je razumljivo, da delo ne more biti najboljšo. Zato je najvažnejša naloga, ki si jo je zadala ta humanitarna organizacija, ki je tesno povezana z našimi zdravstvenimi ustanovami, pritegniti in organizirati v Rdeči križ čim več dr-

žavljanov. To pa zato, ker je delo Rdečega križa na Gorenjskem precej obsežno in bodo naloge izpolnili le s čim večjim sodelovanjem ljudi.

Ker sta se oba okrajna odbora RK Radovljica in Kranj na tem plenumu združila v en odbor za vso Gorenjsko, so delegati izvolili tudi nov odbor. Za predsednika je bil izvoljen Andrej Brovč, za podpredsednika Božo Černe, za tajnika pa Pavel Sinkovec.

F. B.

Je vsebine

V Železarni na Jesenicah, doslej nad 12 milijard din investicij.

(Stran 2)

O „solidnih“ cenah na zabavnem prostoru V. Gorenjskega sejma.

(Stran 3)

Nadaljevanje in konec - Ob razpravi o šolski reformi: Enotna šola kri-va slabih uspehov.

(Stran 4)

Nad 12 milijard din investicij na Jesenicah

V povojnih letih so na Jesenicah investirali za rekonstrukcijo in novogradnje industrijskih naprav skoraj 10 milijard din - Za stanovanje in druge objekte družb. standarda pa 2.200 milijonov din

Na področju Jesenic je bilo v letih po vojni investira- nih skoraj 12 milijard dinar- jev za razširitev industrije, gradnjo stanovanj in drugih pomembnih objektov družbe- nega standarda. Močna meta- lurgsko - železarska industri- ja, ki se je razvijala v dobi kapitalizma precej nenačrtno, je bila zastarela. Obrati in naprave niso bile grajene po naprednih načelih, niti ne tako, da bi ljudje pri delu čim manj trpeli zaradi teže dela - vročine, prahu, plinov itd., ampak tako, da je čim prej in čim bolj koristila biv- šim lastnikom.

Po vojni se nismo mogli zadovoljiti s takimi obrati, že zaradi pogojev dela ne, pred- vsem pa zaradi nizke proiz- vodnosti. Zato je razumljivo,

da je bilo za razširitev in re- konstrukcijo nekaterih naprav in obratov potrebno vložiti veliko denarja. Investicije, ki so bile financirane iz družbe- nih sredstev za povečanje proizvodne zmogljivosti v Ze- lezarni, znašajo 9739 milijo- nov dinarjev, za gradnjo stanovanj in drugih pomembnih ustanov kot je metalurško - industrijska šola, ambulanta, gasilski dom itd. pa je bilo porabljenih okoli 2200 milijo- nov dinarjev.

Ce nekoliko podrobneje po- sežemo v te številke, bomo vi- deli, da je bilo za rekon- strukcijo visokih peči - plav- žev - gradnje ostalih potreb- nih naprav, investirano skoraj 1500 milijonov dinarjev, za razširitev martinare 1100 milijonov dinarjev, za izgrad- njo nove valjarne debele pločevine 1050 milijonov di- narjev, novih predelovalnih obratov 1915 milijonov dinar- jev, za valjarno tanke ploče- vine 1518 milijonov dinarjev itd., itd.

Prav gotovo so te investic- ije vplivale tudi na poveča- nje proizvodnje, ki od leta 1946 dalje stalno raste. Pro- izvodnja surovega železa v jeseniških plavžih se je pove- čala, proti letu 1946, za 271 odstotkov, proizvodnja v mar- tinarni za 94 odstotkov, žič- ni valjarni 132 odstotkov, v profilnih valjarnah za 41 od- stotkov itd. Valjarna debele pločevine je v letu 1954 pro- izvedla že 41.248 ton pločevi-

ne, potrebne za našo kotlovno in ladjedelniško industrijo, kakršne pred tem nismo pro- izvajali doma in smo bili od- visni od uvoza. Znatno napre- dek je dosežen tudi v proiz- vodnji vlečenih jekel, varilne žice, razne druge pločevine in drugih predmetov.

Vzporedno s širjenjem in- dustrije je bilo nujno potrebo- no graditi tudi stanovanja in druge objekte družbenega standarda, kot so vodovodi, ceste, samski domovi in raz- ne kulturne institucije. Za izgradnjo stanovanjskih hiš in samskih domov je bilo porab- ljenih 1897 milijonov dinarjev družbenih sredstev. Zgradili so 486 družinskih stanovanj in 575 samskih sob, 124 stano- vanj pa so zgradili privatni- ki. V gradnji je nadaljnjih 130 stanovanj družbenega sek- toria in 70 individualnih stan- ovanjskih hiš.

V povojnih letih so bile zgrajene tudi nekatere večje javne zgradbe, ki že služijo svojemu namenu ali pa bodo že letos dograjene. To so je- seniška bolnišnica, poštno po- slopje, železniška ambulanta, poslopje narodne banke, tr- govske podjetje „Ribnik“, že- lezniško postajno poslopje, to- varniška zgradba podjetja „Cokla“ na Blej. Dobravi in še vrsto drugih manjših ob- jektov, da ne govorimo o vo- dovodih na Jesenicah. Javor- niku, Hrušici, Blejski Dobravi, novih cestah, mostovih, javni razsvetljavi in drugem.

Hotel „Korotan“ bo kmalu odprt

V nekaj dneh bodo na Jese- nicah odprli preurejeni Hot- el Korotan. S preureditvami, ki so bile izvršene zadnje mesece, je dobil hotel popol- noma nov notranji videz. V spodnjih prostorih so uredili stojišče bife in slaščičarno, v zgornjih prostorih pa je o- kusno preurejena kavarna in lovska soba. Hotel bo v bodo- če urejen tako, da bo lahko zadovoljil tudi najbolj iz- birnega gosta.

Uprava je nekaj časa raz- mišljala, da bi hotelu spre- menila tudi njegovo ime, ker

je Korotan pač na precej slabem glasu. Odločili pa so se, naj ime ostane, ker je dovolj, če se spremeni način celotne- ga poslovanja, da bo vsak gost solidno in točno postre- žen po zmernih cenah.

Sedaj bo najprej odprt Hot- el Korotan, jeseni pa želez- niška postaja in morda tudi bančno poslopje. S tem bo do- bilo središče jeseniškega me- sta, ki kaže zdaj kaj zapu- ščeno sliko, tri nove stavbe, ki bodo mestu v ponos.

Kdor toži, temu vzemi...

Dogodki v članku so časovno že nekoliko odmaknjeni, vendar so še vedno aktualni in zato zaslužijo, da se jih objavi.

Zadnji meseci so pomenili za naše gospodarstvo in za na- še politično življenje pomemb- no in razgibano obdobje. Pri- pravljali smo se na formira- nje komun, ki bodo že s 1. septembrom pričele z delom, praznovali smo 10. obletnico osvoboditve, dan vstaje in še vrsto drugih praznikov, ki so nam spet priklicali v spomin dogodke pred vojno in med njo.

Imeli smo vrsto političnih sestankov, ki so bili ponekod dobro, druge spet slabše o- biskani, kot je pač v določe- nem kraju razgiban političen aktiv. Tako je bilo tudi na Jesenicah.

Na sestanku, kjer so raz- pravljali o novih predpisih in uredbah Zveznega izvršnega sveta za stabilizacijo našega gospodarstva, je bilo precej negotovanja in nerazumeva- nja. Res je, da je bilo z no- vimi predpisi nekaj ljudi priz- adetih, toda zavedajo se na- ših skupnih naporov za do- končno zmago, so svari dou- meli in pogumno nadaljujejo z delom.

Niso pa bili vsi taki. Godr- njali so predvsem tisti, ki so najmanj upravičeni. To so ti- sti, ki še danes ne morejo po- zabiti preteklosti, ko so na račun drugih lahko razkošno živeli, in jim je vsaka nova stvar kost za obriranje. Segali so govorniku v besedo z neu- mestnimi opazkami, češ da je naše gospodarstvo zavoženo, da otroci nimajo niti žrnega kru- ha itd.

Kdo so ti ljudje? Odgrnimo jim krinko in povejmo jim kar jim gre. To so nekateri nekda- rji trgovci, gostilničarji in o- brtniki, ki se z ničemer, kar je pri nas novega, nočejo spri- jazniti. Niti socialno zavarova- nje, ki je pri nas eno najbolj naprednih v svetu, jim ni po- godu, ker smatrajo, da je za- nje preveliko breme. Svojega zagovornika so našli v ženi

bivšega trgovca, ki se je po- daljšem obnavljanju in pri- govarjanju ojunčila in pove- dala približno tole: „Pomisli- šo, mož kadi in ga rad popije kak kozarec, otroci pa hočejo od mene kruha, ki pa jim ga ne morem dati. Kaj mi je sto- riti? Naj se obesim?“

Mar je res tako hudo? Pred vojno in med njo so bili va- jeni živeti udobno — seveda na račun delovnega ljudstva. Danes pa se je življenjski standard izenačil po principu, kdor več skupnosti daje, naj od nje tudi več prejema. In to jim ni po godu. Kajti pri vsem jadikovanju je govornica po- zabila povedati, da je še lani iztržila pri prodaji neke stvari skoraj milijon dinarjev in da je kljub temu sprejemala ne- kaj tisočakov podpore za ma- ter. Kaj pa bodo rekli tisti, ki vsega tega nimajo? Ni čudno, da takim ljudem dan- esne ne gre v račun, da to, kar imamo, delimo z vsemi držav- ljani, ne glede na to, kako je kdo pred vojno živel ali kak- šen „družbeni“ položaj je zav- zemal.

Na Jesenicah se je v povoj- nih letih mnogo zgradilo. Po- pravili so stare industrijske naprave, zgradili so nove, zgradili so stanovanja, ceste, vodovode in druge stvari. Za vse je bilo porabljenih 12 mi- lijard dinarjev. Mar to ne po- meni nič! In v Jugoslaviji je na desetine takih mest in kra- jev, ki so morda investirali prav toliko ali pa več. Od kod ta sredstva, kdo jih je dal? Naš delavski razred v industriji in v kmetijstvu, ki je znal tudi prvi prijeti za orožje v boju proti maršalstvu in izkorišča- nju. Zato je tudi on edini po- klcan, da pove, kaj je pri nas prav in kaj narobe, ne pa tisti, ki jim je naš današnji dan tu-

Glas naših bralcev

V zdravilišču na Jezerskem

Dogaja se, da v glavni se- zoni v hotelih skoraj ni dobiti sobe. To je tudi razum- ljivo. Nerazumljivo pa je, da se dogaja nekaj podobnega tudi v zdraviliščih, ki kličejo bolnike na zdravljenje s pis- menimi pozivi. I. A. z Jese- nic je nedavno dobila tak po- ziv za v zdravilišče Jezersko. Prijavila se je upravi in pro- sila za sobo. Dodelili pa so ji sobo, v kateri je bilo še pet bolnic. Bila je zamazana, po- steljno perilo umazano in raz- trgano, skratka bila je ne- uporabna. Na ugovarjanje so ji dali stanovanje v šolskem razredu, čeprav je bil poln šolske uprave brez potrebne omare in podobnega za njo. Na ponovno pritožbo so ime- novani, ker je bila dovolj e- nergična, čez nekaj dni dali odgovarjajočo sobo v vili „Mila“. Kaže, da v zdravili-

ni nekaj v redu

šču na Jezerskem ne vodijo dovolj točne evidence o šte- vilu oskrbovancev in dotoku novih.

P. U.

Odgovor uredništva

na članek „Kdo je kriv?“

V 29. številki smo objavili dopis tov. F. C. z Zlatega pol- ja „Kdo je kriv“, v katerem pisec vprašuje, zakaj naš list ne objavlja več spredov kranjskih kinematografov in ocene o predvajanih filmih.

Po informacijah pri upravi kinematografskega podjetja „Storžič“ dajemo naslednje pojasnilo.

Ker uprava kinematograf- skega podjetja nima na raz- pologo zadostnih finančnih sredstev in ne more plačevati objav, je uprava „Glasu Go- renjske“ odstopila od nadalj- njega objavljanja sporeda.

Ocen filmov pa naš list ne prinaša zato, ker nam jih to- variš, ki se je doslej bavil s tem (in ki je bil v dogovoru z podjetjem Storžič), ne pošilja več. V kolikor bomo naleteli na interes pri upravi kine- matografskega podjetja, bodo pisali ocene naši novinarji.

Jesenjski kopalci so brez kopališča

Človek bi mislil, da imajo na Jesenicah že od nekada primer- no javno kopaljšče. No, če že ne od nekada, bi ga vsaj lahko zgradili po osvoboditvi, ko Je- senice finančno niso bile slabe. Toda, žal Jeseničani nimajo ko- pališča. V stari Jugoslaviji zgra- jeno Cufarjevo kopaljšče ni u- porabno in je brez vode. Maj- hen bazenček v Ukovi, ki je bil nekda zgrajen za gospodo že- lezarne, je pa le za otroke. Ker pa na Jesenicah drugega bazena ni, uporabljajo tudi kopaljšče „Ukova“ za odrasle. Tako je do- polne dostopno otrokom, po- polne pa le odraslim. Ogledal sem si to „moderno urejeno“ napravo in ugotovil, da bi bilo Kranjčane, Kamničane, Radov- ljaniče ali Kroparje sram, če bi

se ponašali s takim kopaljščem. Če imajo Jesenice moderno ure- jen športni park, če je bilo do- volj denarja za gradnjo štiri- steznega, moderno urejenega keglišča, če je bilo dovolj de- narja za ureditev parkov, stre- lišča z domom, kazinskega vrta in še marsičesa, je skoraj ne- verjetno, da Jeseničani v dese- tih letih niso mogli zgraditi vsaj primerne, če že ne so- bodnega in Jesenicam ustre- nega javnega kopaljšča, o kate- rem se je že toliko govorilo in pisalo. Vendar upamo, da bomo tudi Jeseničani v bližnji prihod- nosti imeli primerno kopaljšče in da bo kopaljšče „Ukova“, ki Jesenicam prav gotovo ni v ponos, šlo kmalu v pozabo.

H. B.

V Kranju največ davčnih zaostankov

Na račun letošnje odmere dohodnine so kmetje v kranj- skem okraju vplačali že okoli 66 milijonov din davkov ter dolgujejo na prvo in drugo akontacijo še okoli 6 milijonov din. Razmeroma največ za- ostankov je v občini Škofja Loka, Gorenja vas in Cerklje. Nekoliko slabši v plačevanju davkov so obrtniki in ostali prosti poklici, ki so imeli ob začetku letošnjega leta še skoraj 10 milijonov din zaostan- kov za preteklo leto. Do se- danj so vpračali 26 milijonov din na račun obremenitve za letošnje leto. Največ zaostan- kov je v Kranju, kjer pred- stavljajo tudi polovico obvez- nosti.

Te dni bodo odposlali obrt- nikom in ostalim prostim po- klcem odmero in predpis raz- like med lanskoletnimi vpla- čanimi akontacijami in do- končno odmero ter predpis za tretjo akontacijo za letos.

—jp.

Dopisujte v „Glas Gorenjske“

Pušcarska šola v Kranju - edina v Jugoslaviji

V šolo naj bi se vpisalo več Gorenjcev

Pušcarska šola v Kranju je ena izmed šol z najstarejšimi tradicijami. Svoje stalno me- sto je sicer pred leti spreme- nila in se iz Kranja preselila v Užice, nato v Sarajevo; leta 1950 pa se je vrnila nazaj v Kranj. Tako je letos prišlo iz te šole že prvih 26 absolven- tov. Vsi so takoj dobili zapos- litev v tovarni kot kovinarji, graverji, in kopitarji.

Pouk na Pušcarski šoli je razdeljen v dva dela — teo- retični in praktični. Učenci lahko stanujejo v Mladinskem domu in dobijo od podjetja v prvem letu 1500 din mesečno in potem vsako leto učenja 500 din več. Med mladimi ljudmi je veliko otrok padlih borcev, saj so ti otroci v šo-

li najbolj preskrbljeni. Zani- manje za to edino šolo v Ju- goslaviji ni majhno, pravi ravnatelj tov. Turk, saj tu srečamo učence prav iz vseh naših republik.

Razen splošnih predmetov — teoretičnega pouka — je za marsikoga mnogo bolj za- nimiv praktični del učnega programa. V četrtem letniku pa sledi že specializacija — izdelujejo ijektorje, montira- jo daljnogleda in drugo. Po

četrtem letu polagajo učenci prav tako zaključni izpit in tovarna že težko pričakuje novih mladih moči.

Letos je vpisanih v Pušcar- sko šolo 9 učencev, vendar šola še čaka novih prijavljen- cev. Koristno bi bilo, da bi se za to stroko odločilo več naših mladih fantov iz bliž- nje okolice, saj ima pušcar- stvo v Kranju s svojo tradi- cijo veliko bodočnosti.

Novice z Velike Planine

Tudi na Veliki planini so se turisti pozno oglasili

Na Veliki planini bo v kratkem zasvetila električna luč v planinskem domu, ki ga je zgradilo Planinsko društvo Domžale. Lani so železničar- ji napeljali električno žico do Zelezničarskega doma na Ki- sovcu, od tam pa jo bodo zdaj potegnili planinci še do Velike planine. Postavili so že 45 drogov vzdolž terase, kjer obratuje vzpenjača. V planinskem domu so že pri gradnji namestili električno napeljavo, tako da je zdaj sa- mo še vprašanje, kdaj bodo žico pritrtili na drogove. Upa- jajo, da bo to še v tem me- secu.

Turistična sezona se je le- tos razmeroma kasno začela tudi na Veliki planini. Šele sredi julija so se prvi turisti oglasili tudi v pastirskih ko- čah. Prejšnja leta je bilo to že proti koncu junija.

Med Erjavškovo kočjo in končno postajo žičnice vodi

žica komaj poldrug meter nad zemljo. Seveda se nekateri tu- rististi ne zmenijo za opozorilo, da je nevarno, zibati se na vrvi ali pa celo pustiti vleči navzgor in nato odskočiti. Morda je bil prav to vzrok, da se je že v maju enkrat vlečna žica odtrgala, vendar k sreči ni bil nihče poškodov- an. Pred nedavnim pa so je spet gugala na vrvi 12-letna učenka osnovne šole in si pri odskoku zlomila nogo.

Velika in Mala planina tvo- rita z Gojsko planino zaokro- ženo gospodarsko enoto, ven- dar sodi Gojska planina k ob- čini Luče, katera spada v celjsko skupnost komun. Goj- ško planino, ki obsega 176 ha, izkoriščajo živinorejci iz ob- čine Kamniška Bistrica, zato je JOLO Ljubljana - okolica mišljenja, naj se ta planina priključi bodoči kamniški ko- muni. ObLO Luče pa se temu upira in predlaga, da se lo

del te planine priključi Kam- niku, drugi del pod imenom Seliška planina pa ostane Lu- čam.

Jesenjski kopalci so brez kopaljšča

Človek bi mislil, da imajo na Jesenicah že od nekada primer- no javno kopaljšče. No, če že ne od nekada, bi ga vsaj lahko zgradili po osvoboditvi, ko Je- senice finančno niso bile slabe. Toda, žal Jeseničani nimajo ko- pališča. V stari Jugoslaviji zgra- jeno Cufarjevo kopaljšče ni u- porabno in je brez vode. Maj- hen bazenček v Ukovi, ki je bil nekda zgrajen za gospodo že- lezarne, je pa le za otroke. Ker pa na Jesenicah drugega bazena ni, uporabljajo tudi kopaljšče „Ukova“ za odrasle. Tako je do- polne dostopno otrokom, po- polne pa le odraslim. Ogledal sem si to „moderno urejeno“ napravo in ugotovil, da bi bilo Kranjčane, Kamničane, Radov- ljaniče ali Kroparje sram, če bi

se ponašali s takim kopaljščem. Če imajo Jesenice moderno ure- jen športni park, če je bilo do- volj denarja za gradnjo štiri- steznega, moderno urejenega keglišča, če je bilo dovolj de- narja za ureditev parkov, stre- lišča z domom, kazinskega vrta in še marsičesa, je skoraj ne- verjetno, da Jeseničani v dese- tih letih niso mogli zgraditi vsaj primerne, če že ne so- bodnega in Jesenicam ustre- nega javnega kopaljšča, o kate- rem se je že toliko govorilo in pisalo. Vendar upamo, da bomo tudi Jeseničani v bližnji prihod- nosti imeli primerno kopaljšče in da bo kopaljšče „Ukova“, ki Jesenicam prav gotovo ni v ponos, šlo kmalu v pozabo.

H. B.

Odkritje spomenika Janezu Trdini v Mengšu

Ob 50-letnici pisateljeve smrti

14. julija letos je minulo 50 let, odkar je v Novem mestu umrl mengeški rojak, slovenski pisatelj, Janez Trdina. V slovenski književnosti zavzema vidno mesto. Bil je neustrašen zbiralec narodnega blaga, zlasti z Dolenjske, kjer je preživel dolgo vrsto let. Toda motive iz narodnih pravljic in pripovedk je po svoje preoblikoval in vnašal vanje svoje življenjske poglede in napredno mišljenje. Najlepši plod tega njegovega dela so vsem znane „Bajke in povesti o Gorjancih“. V svojih spisih izpoveduje svoje demokratsko prepričanje, šiba hivanščino, tercialstvo, hlapčevstvo, praznovanje in druge temne strani tedanjega javnega življenja. Takšen je bil tudi v vsem svojem življenju. Kot profesor v Varaždinu in na Reki je neustrašno izpovedoval svoje napredne ideje, v nemal mladino za svobodoljubnost in slovanstvo in žigosal hlapčevstvo tedanje družbe. Boril se je proti temnim silam Bachovega absolutizma, zaradi česar si je nakopal preganjanje in bil tudi predčasno upokojen.

Svojemu velikemu rojaku se želijo Mengšani oddolžiti s tem, da mu ob 50-letnici smrti postavljajo v rojstnem kraju spomenik. Za uvod v slav-

nosti so v soboto 6. avgusta povabili igralsko družino DPD „Svoboda“ Ljubljana - Brdo, ki je v letnem gledališču odigrala Finžgar - Mkeltnovo igrano „Pod svobodnim soncem“. V soboto 13. avgusta ob 20. uri bo v letnem gledališču „Večer slovenskih ljudskih plesov in pesmi“, na katerem bodo nastopili Gorenjski vokalni kvartet iz Kranja, mengeška folklorna skupina in instrumentalni kvintet Tovarne glasbil iz Mengša.

V nedeljo 14. avgusta ob 10. uri odkritje spomenika z govorom univ. prof. dr. Slodnjaka, recitacijami, nastopom mengeške godbe in pevskega zbora iz Novega mesta. Ob 11. uri bo nato sledil promenade koncert mengeške godbe.

A. G.

Popravilo dražje kot ...

Skoraj neverjetno, vendar resnično, da je popravilo sekire dražje kot pa cena enake, nove sekire.

En in pol kg teška sekira stane na Jesenicah 630 dinarjev, enaka sekira pa ima ceno v Idriji 490 dinarjev. Precejšnja razlika in seveda zato tudi skoraj nerazumljiva! Toda, da je popravilo enake sekire, ki je imela počeno uho in kateri je Krajevno kovaško podjetje „Cvetko“ iz Kamne gorice podaljšalo šez, zaračunalo 500 dinarjev, je prav gotovo neupravičeno!

Gasilska godba s Hrušice ob 25-letnem jubileju

25 let mineva letos kar je bila ustanovljena na Hrušici godba na pihala, kot samostojno društvo — „Planinka“. Kljub začetnim težavam je pokazala godba, ki je štela že spočetka 24 godbenikov, lepe uspehe in se je do druge svetovne vojne uveljavila kot dobra podeželska godba. Med okupacijo je bila godba razpuščena; nekaj godbenikov je odšlo v partizane, nekaj je bilo izseljenih, nekaj pa jih je darovalo svoja življenja za svobodo. Po osvoboditvi so morali začetni povsem znova in pritegniti v godbo novince. Najprej so delovali v okviru Prosvetnega društva, nato Sindikalnega društva, danes pa so v sestavi Prostovoljnega gasilskega društva. Kot ena najdelavnejših godb je poznan po vsej Gorenjski in bi bilo prav, da bi svoj 25-letni jubilej s sodelovanjem ostalih godb, častno proslavila.

Z jeseniškimi pevci na Štajerskem

Moški in mešani pevski zbor DPD „Svoboda“ Jesenice sta priredila letos že več nastopov. Pred letnim dopustom sta se odločila gostovati v Rimskih toplicah. Izvajali so v glavnem narodne pesmi, program pa so izpopolnjevale solistične točke Klečeve in Cegnarjeve. Za umetniško izvajanje je bilo tamkajšnje občinstvo jeseniškim pevcem zelo hvaležno.

Obisk je bil sicer v glavnem posvečen oskrbovancem vojaškega gradilišča ter gostom hotela „Stara pošta“, ostalim letoviščarjem in domačinom.

P. U.

Kulturni teden v Kamniku

Prva pevka tekma naj bi odkrila nove talente

MLO Kamnik je organiziral pevsko-pedagoški tečaj, ki bo trajal do 20. avgusta. Vodi ga profesor ljubljanske Akademije za glasbo Ado Darjan. Tečaj se udeležujejo pevci iz raznih krajev države. Ob tej priliki je „Solidarnost“ organizirala Kulturni teden, ki se bo začel v soboto zvečer v kulturnem domu s koncertom, na katerem bodo pevci - solisti izvajali klasične in moderne skladbe tujih in domačih skladateljev. Na koncertu bosta nastopila tudi sopranistka Nada Zrimšek in baritonist Zoran Triller, ki sta na propagandni televizijski oddaji v Ljubljani dosegla velik uspeh in bila takoj povabljena na televizijsko gostovanje v Avstrijo.

Kulturni teden bo zaključen 21. avgusta s pevsko tekmo, za katero sprejema prijave Glasbena šola v Kamniku. Vsak udeleženec bo po svoji izbiri zapel dve pesmi, ki ju je sam pripravil. Kamniški okoliš je znan po svoji pevski kulturi, saj je dal naši

Otvoritev povečane planinske koč

Ze dve leti preurejajo in dograjujejo kamniški planinci svojo kočjo na Starem gradu. Dela se bližajo zaključku in v nedeljo, 14. avgusta bo svečana otvoritev povečane in preurejene kočje.

Kočja je dobila nekaj novih gostinskih prostorov, klet in ostale sanitarne naprave. Mnogo del so opravili planinci sami s prostovoljnimi delom, zlasti nošnje materiala.

Natečaj

Na podlagi 88. in 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Ur. l. FLRJ št. 51/424-53) razpisuje komisija za imenovanje direktorjev pri LOMO Kranj

mesto direktorja tovarne „IBI“ — industrija bombanih izdelkov — Kranj.

Ponudniki morajo izpolnjevati enega izmed naslednjih pogojev:

1. Diplomirani ekonomist z najmanj petletno prakso na vodilnem položaju v tekstilni industriji.

2. Komercialist s popolno srednjo šolo in večletno prakso v tekstilni industriji.

3. Tekstilni tehnik ali tekstilni obratovodja z večletno prakso pri vodenju samostojne gospodarske organizacije.

Pravilno kolekovane prošnje za življenjepis je treba poslati Tajništvu za gospodarstvo in komunalne zadeve LOMO Kranj do 27. 8. 1955.

TAJNIŠTVO ZA GOSPODARSTVO
IN KOM. ZADEVE LOMO KRANJ

„Obsodimo jih!“

Kako so se „borila“ za znižanje cen nekatera podjetja na V. Gorenjskem sejmu

Te vrstice verjetno ne bodo dosegle tistega namena kot bi bilo zaželeno, kljub temu pa menim, da so več kot potrebne, saj se prav v zadnjem času najbolj borimo za znižanje cen, za zboljšanje splošnega standarda in za večjo kupno moč potrošnikov. Svojeje namena to pisanje, pravim, ne bo doseglo zato, ker so podjetja, ki so skrbela za „solidno“ postrežbo obiskovalcev V. Gorenjskega sejma že podrla svoje paviljone in so se narasle cene spet vrnile v korita — že itak včasih preveč zasoljenih — gostinskih cen.

PEKARNA — KRANJ NAJ BO ZA ZGLEJ

Na V. Gorenjskem sejmu imela svoje paviljone Mestna klavnica iz Kranja, Mesarija iz Nakla, Pekarna — Kranj, Belsad Črnomelj, „Vino“ — Kranj, Kavarna in slaščičarna ter „Delikatesa“ iz Kranja. Poglej na te paviljone in na zabavni prostor na razstavišču sploh, je bil za vsakogar res mikaven. Vendar se je vsak, ki je popil kozarček vina, likerja, pojedel klobaso ali hrenovko zgražal nad pretirano visokimi cenami.

Izjema in zglej ostalim naj bo Pekarna — Kranj, ki je svoje izdelke kljub temu, da je imela enake stroške kot ostali (razen „Delikatesa“, ki je res imela precej večje), prodajala po normalnih vsakdanjih cenah. Izjemo v pozitivnem smislu je predstavljalo še „Vino“ — Kranj, saj so se obiskovalci sejma raje zadrževali pred njegovim paviljonom kot pa na glavnem zabaviščnem prostoru, kjer je imela postrežbo „Delikatesa“, to pa zato, ker je imelo „Vino“ še kolikortoliko zmerne cene.

PRI KILOGRAMU 60 DIN „EKSTRA“ ZASLUŽKA

Navedel bom samo nekaj primerov o naraščanju cen na V. Gorenjskem sejmu:

Prav gotovo je Mestna klavnica prodajala na razstavišču svoje izdelke iste kvalitete in enake velikosti kot jih prodaja v svojih poslovalnicah. Kljub temu pa so bile klobase po 75 dinarjev; to je 5 dinarjev dražje kot sicer, suha slanina 30 dinarjev dražja pri kg, papricirana slanina kar 40 dinarjev, dravska salama in salama šunkarica pa celo 60 dinarjev dražja. Verjetno pa je imela klavnica največ izkupička s hrenovkami. V mesariji je cena kg hrenovk 360 dinarjev, medtem ko je bila na razstavišču samo ena hrenovka s kruhom 55 dinarjev. Torej brez kruha 48 dinarjev ali kg (če računamo približno 10 hrenovk za en kg) 480 dinarjev.

Da bi bila „konkurenca“ lojalna, je z istimi cenami stopila pred potrošnike tudi Mesarija iz Naklega.

Kaj pa „Delikatesa“? Je mar ta kaj prizanesla obiskovalcem sejma? Ne!

Res je, da je imela precej večje stroške z organizacijo zabavišča, vendar pa vseeno ne tolikšne, da bi bilo to zadostno opravičilo pretirano visokim cenam. Ne bom našteval vsega, kar so nudili obiskovalcem njeni paviljoni, ampak bom omenil le nekaj razlik v cenah, nekaj neopravičljivo visokih cen, ki so jih obsodili vsi potrošniki.

Klobase so že v restavraciji „Delikatesa“ precej dražje, saj je njihova cena 85 dinarjev za komad, medtem ko

je bila na razstavišču s kruhom kar 100 dinarjev! Hrenovka s kruhom 60 dinarjev, narezek sira (10 dkg trapista) 50 dinarjev. (Kg enakega sira stane v Mlečni restavraciji 280 dinarjev, v restavraciji „Delikatesa“ 450 dinarjev, na razstavišču pa celo 500 din.) Prav gotovo se tudi s pižama ni mogel nihče pohvaliti, razen tega pa so bile še zelo drage in večkrat tudi nepošteno točene. Liter rizlinga je bil 60 dinarjev dražji kot sicer, cena teranu pa je bila 270 dinarjev. Zanimivo pri tem je dejstvo, da dobi potrošnik teran v restavraciji „Delikatesa“ le na izrecno željo in to menda po 220 dinarjev.

Ker pa sem že omenil tudi nepošteno točenje, moram z to navesti primer. Likerji so bili „eni k drugim“ po 600 dinarjev liter, razen jajčnega konjaka, katerega 1 del je stal 100 dinarjev. Zgodilo pa se je, da si je dobil za poštno plačilo le dobro polovico kozarca pižaje. Menim, da za to ni opravičila, kljub temu, da res večina tistih, ki so stregli gostom, ni bila večjih v gostinstvu.

VSE ZA 5 DIN DRAŽJE

Kavarna — slaščičarna iz Kranja pa je svoje cene zvišala kar pavšalno. Vsak komad peciva in vsaka turška kava je bila 5 din dražja kot običajno. Menda ne bo nihče trdil, da je tako pravilno.

„Belsad“ iz Črnomlja pa je svojim pižamam postavil ceno zelo „preprosto“. Likerji po 600 dinarjev, žganje po 500 dinarjev za liter — je bilo napisano na ceniku. Skoraj smešno, saj vemo, da je večina likerjev cenejša kot 600 dinarjev in le redke izjeme presega to vsoto. Skoda le, da se potrošniki niso znašli, da bi pri „Belsadu“ kupovali samo tisti dve, tri vrsti likerjev, ki so v trgovinah dražje kot 600 dinarjev. Vprašanje pa je, če potem „Belsadu“ ne bi „zmanjkalo“ teh vrst likerjev?

ZAKLJUČEK

Menim, da sem naštel dovolj konkretnih primerov neupravičeno visokih cen. Ni menda človeka, ki bi se strinjal s tem. Se manj pa so te cene razumljive, če človek zračuna, koliko denarja je bilo vržena proč z nepotrebnimi reklamnimi oglasi, ki so neprijetno udarjali na uho obiskovalcem od jutra do mraka. Kot v posmeh so te pitali s takimiile zvrkati: „Ko si boste ogledali razstavljene predmete na V. Gorenjskem sejmu, se boste prijetno, poceni in solidno okrepčali na našem zabavišču.“ Mar ne bi bila boljša reklama zmerne cene? Dobro, dinar dva na liter na običajno gostilniško ceno, to bi človek razumel, ne pa kar pet, deset ali pa še več.

Mislím, da naši trgovci in gostinci še precej kramarsko gledajo na takele sejemske prireditve, češ izkožisti priliko. Nihče ne pomisli, da vsakakršno neopravičeno navijanje cen vpliva na življenjski standard naših ljudi. Zato najostreje obsojamo tiste, ki s svojo prakso taki mentaliteti delajo samo potuho.

NA ROB

O odnosu vodilnih uslužbencev do javnosti

To pot sem se namenila v „Puškarno“, tovarno lovskega in športnega orožja, edino tovrstno tovarno v Jugoslaviji. Kdo bi mislil, da imamo prav to tovarno v Kranju. Prav gotovo še marsikdo ne ve, kje ima „Puškarna“ danes svoje nove prostore, in kar je še važneje, kaj pravzaprav delajo tu, za koga, v koliki meri, kolikšno imajo kapaciteto, kdo je glavni potrošnik in še in še. Z množico vprašanj sem se napolila k direktorju Stanetu Ciranskemu. Rada bi pisala nekaj o puškarski šoli in s tem v zvezi tudi o tovarni.

Takoj mi je pojasnil, da nima interesa, da bi pisala kakoli o tovarni, da nima interesa delati kakršnekoli reklame in mi v orientacijo namerjal nekaj zgodovinskih podatkov o razvoju tovarne. Tov. direktor se menda ni zavedal, da nisem prišla z namenom zbiratelja zgodovinskih podatkov, niti ne zaradi kakršnekoli komercialne reklame, temveč zato, da bi bila o razvoju in uspehih našega gospodarstva obveščena vsa javnost. Če pa le-teh ni, naj zvedo ljudje tudi o tem, zakaj jih ni in kdo je kriv temu.

„Sicer pa uspehi so“, je zagotavljal direktor. „Svoje izdelke damo svojim štirim trgovinam in več nas ne zanima“, mi je pojasnil na vprašanje, kje in kdo so glavni potrošniki. „Naprej delajo oni, zato nam ni potrebna prav nobena „reklama“. Končno pa,“ je med tem pojasnil predsedniku upravnega odbora, „ne ulegnem, da bi dajal samo izjave za „Glas Gorenjske“.“

Pri tem je verjetno mislil, da odgovarja pač enemu izmed nadležnežev, ali morda nam, kar nas je pri uredništvu lista „Glas Gorenjske“, kar pa je popolnoma zgrešeno. Ali ni ob tej priliki povedal vsej javnosti, da ne „utegne“, da bi jo seznanjal o uspehih in delu svojega kolektiva? Morda je s tem hotel zapreti vrata pred svetom. Nekaj sličnega se je pred meseci zgodilo prav v Železarni Jesenice. Ali niso tudi tam kake dva meseca pred svojim „polomom“ zaprli vrata novinarjem. S tem nikakor nečem trditi, da se v „Puškarni“ dogaja isto, da je tudi tu neurejeno poslovanje, nečem tudi trditi, da je to edinstven primer. Hočem le reči, da tak odnos vodilnih uslužbencev tako do svojega kolektiva kot do vse javnosti, ni pravilen.

Vprašanje je, kdaj bodo našli ti ljudje čas, da bodo lahko o svojem delu odgovarjali vsej javnosti?

I. J.

Ob 20. obletnici uspele stavke na Količevem

Vsi za enega, eden za vse

V nedeljo 14. avgusta praznujejo papirničarji na Količevem pri Domžalah 20. obletnico uspele 9-tedenske stavke. Kako je bilo tisti dni nam je pripovedoval udeleženec stavke in sedanjí predsednik delavskega sveta Papirnice Jakob Zanožkar.

Pred 20. leti so v količevski papirnici vladale za delavce neznosne razmere. Lastnik tovarne, ljubljanski velekapitalist Ivae Bonač je delavce nesramno in nečloveško izkoriščal, še bolj kot ta, pa je delavce izžemal ravnatelj tovarne Nemeč Wultsch. Tudi na drugih važnih mestih so bili Nemci, ki so slovenske delavce zapostavljali in izkoriščali tudi iz šovinizma.

Delavci so negodovali in se upirali neznosnim razmeram, vendar do kakšnih sprememb in izboljšav ni prišlo, ker niso nastopali enotno, niso imele svoje organizacije in si je vsak prizadeval „izboljšati“ le svoj položaj.

Razmere so se pričele spreminjati šele leta 1932, ko je prišel v tovarno komunist France Bukovec, ki je takoj pričel organizirati delavce (spomladi leta 1935 je bila v tovarni že podružnica „Jugoslovske strokovne zveze“, jih vzgajal v socialističnem duhu in jih pripravljaj na boj za delavske pravice.

Tovarnar Bonač se je zbal Bukovčevega dela, zato ga je, čeprav je bil edini kovinno strugar v podjetju, brez pravega zroka odpustil. Med delavci je že prej tlelo, s to odpustitvijo pa je postala mera polna. Odhod Bukovca je bil znak za stavko. Delavci so izvolili stavkovni odbor, ki je staval Bonaču šest pogojev: 1. tov. Bukovca se mora takoj sprejeti nazaj v službo, 2. ravnatelj Wultsch mora zapustiti tovarno, 3. delovno razmerje se mora urediti s kolektivno pogodbo, 4. nemški delavci naj se nadomeste z domačimi, 5. delavstvu se mora priznati svoboda organizi-

ranja in 6. zaradi stavke ne sme uprava podjetja izvajati nobenih sankcij. Te zahteve je strnjeno in odločno delavstvo zahtevalo s parolo: „Vsi za enega, eden za vse!“

Spočetka Bonač o teh zahtevah ni hotel ničesar slišati. Poslal je tri pisma, v katerih je najprej grozil, pozneje obljubljal, nazadnje — ko je po 9 tednih videl, da ne bo zlozil enotnosti in odločnosti delavstva — pa je sporočil, da ustreže vsem zahtevam. Po tem pristanku so se delavci takoj disciplinirano vrnili na delo, v tovarni pa so ostali tudi vsi organizatorji z Bukovcem na čelu. Takoj po tem je bila sklenjena tudi kolektivna pogodba, plače so se zvišale za 30 odstotkov in iz-

voljeni so bili delavski zaupniki. Največji izkoriščevalec papirničarjev Wultsch pa je moral takoj zapustiti tovarno.

Tako se je končala 9-tedenska stavka papirničarjev, ki je bila gotovo ena najuspešnejših v Sloveniji. Da so delavci dosegli tolikšen uspeh je zasluga predvsem enotnosti in odločnosti, s katero so nastopali. Veliko pomoč pa so jim nudili tudi okoliški delavci, pa tudi kmetje, ki so podprli stavkujoče in njihove družine s hrano.

P. s. Organizator delavskega gibanja na Količevem France Bukovec je že ob začetku upora odšel v partizane. Bil je neustrašen borec in zas vobodo svojega ljudstva tudi padel junaške smrti. Za svoje delo pred vojno in za hrabrost v narodnoosvobodilni borbi je bil leta 1953 proglašen za narodnega heroja.

J. C.

Mladina Železarne Jesenice tekmuje

Na 50-letnico samoupravljanja podjetja se pripravljajo z najrazličnejšimi prireditvami

Mladinska organizacija v njih organizacij ter fizikturno tekmovanje. Mladina že s tekmovanjem v počastitev 5-letnice predaje Železarne Jesenice v roke delavcem. Tovarniški mladinski komite je razpisal tekmovanje med osnovnimi organizacijami v Železarni. Najboljši organizaciji v tem tekmovanju bo podelilo uredništvo časopisa „Mladina“ pokal, tisti pa, ki bo pridobila največ naročnikov za mladinski list bo TK LMS Železarne Jesenice podelil 10.000 dinarjev.

Tekmovanje se je pričelo 1. avgusta in bo trajalo do 20. avgusta — do 5-letnice samoupravljanja jeseniške železarne. Obsegalo bo vsebinsko in organizacijsko delo osnov-

ni organizacij ter fizikturno tekmovanje. Mladina že s tekmovanjem v počastitev 5-letnice predaje Železarne Jesenice v roke delavcem. Tovarniški mladinski komite je razpisal tekmovanje med osnovnimi organizacijami v Železarni. Najboljši organizaciji v tem tekmovanju bo podelilo uredništvo časopisa „Mladina“ pokal, tisti pa, ki bo pridobila največ naročnikov za mladinski list bo TK LMS Železarne Jesenice podelil 10.000 dinarjev.

Na dan 5-letnice delavskega samoupravljanja Železarne bo razvila mladina svoj prapor, sodelovala bo pri vseh kulturnih in športnih prireditvah ter poskrbela, da bo ta 5-letnica velika politična manifestacija mladine Železarne.

P. U.

Enotna šola kriva slabih uspehov

I. medn. razstava ambalaže

Gospodarsko razstavišče v Ljubljani je preteklo soboto odprlo letos že tretjo razstavo v svojih novih prostorih. Razstava, ki so jo odprli, je prva mednarodna razstava embalaže. Na razstavi je prikazan ves dosednji razvoj, ki so ga dosegla naša podjetja v borbi za kar najbolj kakovostno embalaranje blaga.

Razstava je prav tako pokazala, da imamo pri vseh vrstah embalaže še velike možnosti nadaljnega razvoja in izpopolnjevanja, zlasti z izboljšanjem tehnološkega procesa v naših tovarnah, ki proizvajajo raznovrstno embalažo, kakor tudi s tipizacijo oziroma standardizacijo embalaže.

Doslej se je tudi izkazalo, da brez koordiniranega dela v pogledu proizvodnje embalaže ne bo šlo. V marsičem bo treba tudi povzeti koristne izsledke na področju proizvodnje embalaže od inozemskih proizvajalcev.

Razstava je bila pod pokroviteljstvom člana Zveznega izvršnega sveta Nikole Minčeva, ki jo je tudi otvoril.

Zbornice kot družbeni organi v našem gospodarstvu se čedalje hitreje in čedalje močneje uveljavljajo. To njihovo uveljavljanje je do bilo odraz tudi v načrtih novih uredb Zveznega izvršnega sveta o prenosu nekaterih pristojnosti v izključno domeno zbornic.

Prav o prenosu pristojnosti z državnih organov na gospodarske zbornice, je pred kratkim razpravljala upravni odbor Zveze obrtnih zbornic FLRJ. Po načrtu bi zbornica prevzela vse posle, ki se tičejo zagotovitve strokovnosti in strokovnega šolanja kadra v obrtništvu. Razpravljali so tudi o možnosti ustanavljanja posebnih strokovnih obrtnih združenj v okviru obrtnih zbornic. Z ustanovitvijo takih združenj posameznih najvažnejših obrti v državi bi lahko znatno pripomogli k napredku obrtne proizvodnje pri nas. Ugotovili so tudi, da bi bilo potrebno uvesti enotno metodo za ugotavljanje gospodarske aktivnosti v obrtništvu, ker se trenutno opravlja to delo na treh krajih in to na različne načine.

Padec cen sadju in zelenjavi

Letos kopalci in oni, ki hočejo uživati svoje dopuste ob jadranski obali, ne morejo biti zadovoljni z vremenom, kakršnega imamo. Saj skoraj ni dneva, da ne bi vsaj enkrat deževalo. Tudi tistim, ki se boje poletne vročine, je bilo prikrajsano trpljenje.

Toda deževno poletje je imelo tudi svoje dobre strani. Koristilo je predvsem posevkom in raznim kmetijskim pridelkom, ki so nadpovprečno obrodili. Zato se v vseh, predvsem agrarnih, področjih naše države, pojavljajo precejšnji viški raznih kmetijskih pridelkov. Tolika množina teh izdelkov pa je povzročila tudi znaten padec cen. Zelje je moč kupiti v Vojvodini po 2 dinarja, paradižnik po 8 itd.

Toda letos se bo morda v določenem smislu, tam kjer ne bomo močno pazili na to, ponovilo isto kot lani. Grosistična trgovska mreža se bo morala zelo potruditi, če bo hotela odkupiti vse te viške ter tako preskrbeti potrošnike v mestnih središčih s ceninimi kmetijskimi proizvodi. Da bi to dosegli pa bo treba zainteresirati tako lokalne organe kakor tudi sama podjetja, saj je znano, da se podjetja bore tudi s številnimi objektivnimi težavami.

Potrošniki upravičeno pričakujejo, da bodo lahko v naslednjih dneh kupovali po znatno znižanih cenah sadje in zelenjavo, spričo izredno velike ponudbe proizvajalcev.

Prenos pristojnosti na zbornice

Zaradi tega lahko sedaj točno ugotovimo, zakaj je naša družba, naša socialistična država stremela za tem, da bi vsak naš državljan dosegel nižjo srednješolsko izobrazbo. In sicer:

1. Zato, da bi dvignili izobrazbeni nivo vseh naših državljanov.

2. Zato, da bi vsak otrok lahko maksimalno razvil svoje umske dispozicije in pa zato, da bi naša družba lahko poiskala in našla res slehernega nadpovprečno sposobnega otroka (pa čeprav v najbolj zakotni vasi ali zaselku).

3. S tem, ko bi se naša mladina bolj izobrazila, bi bile dane možnosti, da bi bili tudi otroci le-teh deležni drugačnega vzgoje in drugačnega okolja.

4. Zato, ker naša družba zahteva danes bolj izobražene in razgledane ljudi kot jih je zahtevala kapitalistična ureditev pred vojno. Samo razgledani ljudje, umsko in kulturno prosvetljeni, bodo uresničili ideje delavskega in družbenega samoupravljanja. Naš čas sploh ne zahteva le izobraženih intelektualcev, ki bi ob vsaki priložnosti pamet fizičnim delavcem, ampak zahteva, da bo vsak državljan

ZAKAJ ZAHTEVAMO ENOTNO IZOBRAZBO

„Naravno“ dejstvo, da sta nadarjenost in nagnjenje otrok iste starosti zelo različna, nam je postalo sedaj nekoliko jasnejše in se nam pokazalo kot prav nič naravno, pač pa kot produkt razmer in družbenega življenja. Jasnejši pa so nam postali tudi vzroki, ki privedejo do nenaravnega dejstva, da se otroci kljub enakim osnovam pozneje bistveno diferencirajo, diferencirajo na umsko bolj ali manj sposobne.

Zaradi tega lahko sedaj točno ugotovimo, zakaj je naša družba, naša socialistična država stremela za tem, da bi vsak naš državljan dosegel nižjo srednješolsko izobrazbo. In sicer:

1. Zato, da bi dvignili izobrazbeni nivo vseh naših državljanov.

2. Zato, da bi vsak otrok lahko maksimalno razvil svoje umske dispozicije in pa zato, da bi naša družba lahko poiskala in našla res slehernega nadpovprečno sposobnega otroka (pa čeprav v najbolj zakotni vasi ali zaselku).

3. S tem, ko bi se naša mladina bolj izobrazila, bi bile dane možnosti, da bi bili tudi otroci le-teh deležni drugačnega vzgoje in drugačnega okolja.

4. Zato, ker naša družba zahteva danes bolj izobražene in razgledane ljudi kot jih je zahtevala kapitalistična ureditev pred vojno. Samo razgledani ljudje, umsko in kulturno prosvetljeni, bodo uresničili ideje delavskega in družbenega samoupravljanja. Naš čas sploh ne zahteva le izobraženih intelektualcev, ki bi ob vsaki priložnosti pamet fizičnim delavcem, ampak zahteva, da bo vsak državljan

s še tako „nizkim“ poklicem izobražen tako, da bo znal pravilno reagirati na vse probleme, ki bi mu jih postavljalo življenje.

KAJ REFORMIRAJMO?

Ali nas bo res iz zagate, v katero je zabredla naša nižja srednja šola zaradi svoje splošne obveznosti, rešila reforma, ki bi odstranila princip splošne obveznosti? Zdi se mi, da smo pri uvedbi enotnosti prekmalu obupali, obupali samo zato, ker so učni uspehi ostali slabi.

Toda ali so učni uspehi zato slabi, ker je enoten sistem sole neustrežajoč?

Ne! Slabi učni uspehi so nastali zato, ker večina naših otrok v predšolski dobi (pa tudi pozneje) še nima prave vzgoje niti ne živi v vzgojno pozitivnem okolju.

Torej ali je potrebno potem še govoriti o reformiranju sistema naše 8-letne enotne splošne izobraževalne šole? Ne!

Treba je odstraniti le slabe vzroke, ki povzročajo, da ta sistem še nima pravega uspeha, ne pa grajati sistema samega. Ne odklanjati tega, kar že po svojem bistvu vodi k izpopolnitvi naprednih, humanih, socialističnih načel; k odstranjevanju negativnega raz-

stavljanja in formiranja „kaste“ intelektualcev; k dvigu izobrazbene ravni in prosvetljenosti vseh naših državljanov.

Da pa bomo odstranili vzroke za to stanje je sicer res potrebno, da se dvigne splošni življenjski standard (kaj pa ne more skočiti navzgor kar čez noč) obenem pa — in to smo čestokrat pozabljali in omalovaževali — da se:

1. Starši (to se pravi tisti delavci in kmetje, ki še ne razumejo pomena šolske izobrazbe) na ta ali oni način prosvetle in kultivirajo, da bodo nudili svojim otrokom že od rojstva dalje primerno vzgojo.

2. Odstraniti napačno mišljenje, da vzgaja nižja srednja šola delomrzneže in nasprotnike fizičnega dela. Pojav odklanjanja fizičnega dela vseh tistih, ki so v redu dokončali 8-letno obvezno šolo povzroča le mentaliteta nas starejših, ki še vedno preveč živimo v prepričanju, da je za nekoga, ki ima 4 razrede gimnazije, delo z rokami „nečastno“.

3. Treba bo tudi prevzgojiti tisti del proforskega kadra, ki opravlja danes svoj poklic v mnogih primerih vse preveč mehanično in živi ideološko dvojno življenje. V šoli je „napreden socialist“, „socialistični intelektualec“, v pri-

vatnem življenju pa kaže pogostokrat prav nasprotno težnjo. Brez dvoma vpliva ta dvoilčnost vzgojiteljev negativno tudi na otroke.

4. Treba pa bo posvetiti tudi večjo pažnjo materialni izpopolnitvi naših šol. Važne so tovarne in elektrarne, toda nič manj važne niso vzgojne ustanove; saj te koncem koncev vzgajajo tisti faktor, ki v resnici gradi socializem — in to so ljudje.

Z boljšimi materialnimi osnovami naših šol bi bile neposredno dane možnosti za boljši pouk — za zmanjšanje slabih učnih uspehov.

Navedli bi lahko še nekaj pojavov, ki jih bo treba spremeniti, če hočemo, da se bo izboljšalo stanje v 8-letnih obveznih šolah — toda naj bo naštevavanja dovolj.

S tem razpravljanjem smo hoteli samo pokazati, da vodi debata o reformi sistema šole (kar je nazorno pokazala anketa v „Naših razgledih“) v slepo ulico in da je to iskane vzrokov tam, kjer jih ni — ali pa so samo navidezno — in odstranjevanje tistih velikih pridobitev, ki smo se jih med socialno revolucijo morali priboriti s krvjo.

A. ČEBULJ
Konec

šport * šport * šport

V Kranju je bilo republiško prvenstvo v waterpolu za leto 1955 PK „TRIGLAV“ TRETJI

Pretekli petek, soboto in nedeljo je bilo na kopališču v Kranju republiško waterpolo prvenstvo za člane. Prvenstva se je udeležilo 7 ekip in sicer ZPK „Ljubljana“ in „Ilirija“ iz Ljubljane, „Branik“ iz Maribora, ZSD Celje ter tri moštva z Gorenjske: SSD Kamnik, PK „Triglav“ in „Prešeren“ iz Radovljice.

Za gorenjske predstavnike se je letošnje prvenstvo zaključilo z uspehom, saj sta bili pred njimi le obe ljubljanski moštvi, katerima pa bodo na prihodnjem prvenstvu Kranjčani lahko še nevarnejši za najvišji naslov, saj so bili letos edini, ki so na prvenstvu pokazali korak naprej in so si brez težav priborili tretje mesto. K temu uspehu pa je pripomogel vsak posameznik, pri katerih je

bilo zlasti videti velik napredek v plavanju, v igri sami pa jim primanjkujejo še izkušnje, ker so igralci še zelo mladi.

Skoda je, da Kamničani niso imeli srečnejše roke pri zrebanju, ker bi se sicer, lahko trdimo, prav gotovo uvrstili v kvalifikacijskem tekmovanju med prvo četvorico. V predtekmovanju so jih z visokim rezultatom in s sigurno igro premagali Kranjčani z 9:1 (4:0), in so se morali tako boriti v drugi skupini za peto do sedmo mesto. Prav gotovo pa so po prikazani igri bolj zaslužili, da bi se borili med prvo četvorico kot pa Mariborčani. Z visokimi zmagami nad Celjani in Radovljičani so v končni razvrstitvi moštev zasedli peto mesto.

Čeprav še mlado in neizkušeno moštvo „Prešeren“ iz Radovljice, ki večkrat ni pokazalo niti najosnovnejših prvin waterpola, moramo pohvaliti njihovo požrtvovalnost in voljo vsakega posameznika, ki se je boril do zadnje sekunde, čeprav v mreži še skoraj ni bilo več prostora, da bi prešli še kak gol. Kljub temu pa jim je uspelo premagati še slabše Celjane z rezultatom 4:2 (1:2) in se uvrstiti na šesto oziroma predzadnje mesto. Nasmejane obrabe Radovljčanov po tej zmagi je skoraj nemogoče opisati. Vse, kar lahko pripomnimo, je to, da so se v tej tekmi borili in zaslužno zmagali. FaBo

Nogomet v Kranju vedno boljši

Da je nogomet v Kranju na boljši poti, so nam dokaz tudi zadnje nogometne tekme, čeprav so bile prijateljske, saj so Kranjčani pokazali spet mnogo zrelejšo igro kot pred kratkim. Pretekli teden so nudili v zelo lepi igri močan odpor eni najboljši enajstoričji v naši državi, zagrebškemu „Dinamu“, in izgubili tekmo s častnim rezultatom 4:1 (3:1).

V nedeljo pa so imeli v gosteh nogometno moštvo „Ilirija“ iz Ljubljane, katero so v lepi igri premagali z rezultatom 4:1 (1:1).

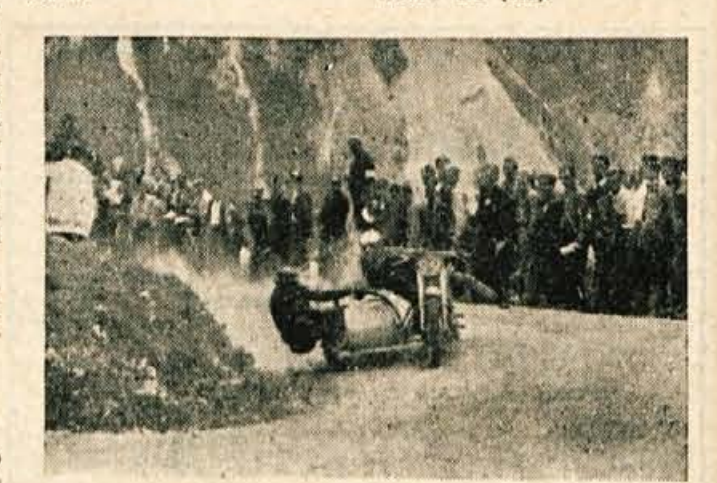
Pred turnirjem za pokal mesta Kranja

Za 10-letnico uspešnega delanja bodo kranjski namiznoteniški igralci, člani SD „Triglav“, privedli že tretjič mednarodni namiznoteniški turnir za „Pokal mesta Kranja — 1955“. Kot prejšnji dve leti, se bodo tudi letos udeležili III. mednarodnega turnirja namiznoteniška moštva iz tujine in sicer Kranjčanom že poznano moštvo SK Semperit z Dunaja (4. mesto v dunajski ligi), prvak Gornje Avstrije SK Vöst iz Linza in italijansko moštvo CRAL Milano, ki si na lestevici najboljših italijanskih namiznoteniških moštev deli 3. in 4. mesto. Od naših moštev pa bo nastopil Spartak iz Subotice (Harangozo Bajić, Roža), tretje moštvo v naši državi in pa Kranjčani, ki so na zadnjem državnem prvenstvu osvojili 7. mesto.

Prvič letos pa bodo tekmovali v ekipni konkurenci tudi ženske ekipe in sicer z Du-

naja, Milara in Kranja. Borile se bodo za prehodni pokal, ki ga je poklonil „Ljubljanski dnevnik“. Medtem ko se bodo moški borili za prehodne pokale, ki so jih dali LOMO Kranj, „Glas Gorenjske“ in pa OSS Kranj.

Tretji mednarodni namiznoteniški turnir, katerega pokrovitelj je LOMO Kranj, bo od 18. do 20. avgusta 1955 v Zgornji dvorani Sindikalnega doma.

Z letošnjoletni moto tekem na Ljubelju. Prav gotovo je bila za vse gledalce najbolj privlačna dirka motoristov z sovozači na prikoliceh

DRUŽINSKI POMENKI

Starši, pridružite se otrokovi igri

Majhen otrok je pri igri res vesel samo tedaj, če se od časa do časa tudi odrasli vključimo vanjo. Za njegov pravi duševni in telesni razvoj je naše sodelovanje nujno potrebno.

Otrok, ki je prepuščen samemu sebi in ga starši slišajo doma brez družbe, se le redko smeje, njegovi gibi so zdolgočaseni in njegovi pogledi topi, brez zanimanja. Ker se z njim nihče ne pogovarja, okrog sebe pa vidi le ene in iste predmete, mu tudi številne igrače vzbujajo samo naveličanost in dolgočasje. V urah, ko je sam, mu pogosto pomenijo edino zabavo svetlobne spremembe. Zdad pogleda v okno ali svetilko, zdaj zopet v temo in tako pričenza v enakomernih časovnih presledkih premikati glavo na levo in desno, naprej in nazaj. Taki ritmični gibi glave mu preidejo v navado in so značilni za vse vzgojno zanemarjene in zapuščene otroke.

Otroka tudi ne smemo preveč vznemirjati s preštevilni-

mi novimi doživljaji. Na njegovo duševnost slabo vpliva, če ga neprestano zasipamo z novimi igračami in ga učimo vedno novih iger. Postal bo bolesto občutljiv, nervozen in razvajen.

Igrače moramo vedno prilagoditi otrokovi starosti. Dolenček na primer dne v usta vse, kar mu pride pod roke. To pa zato, ker z jezikom najlaže ugotovi različne lastnosti posrednih predmetov. Da se ne okuži in ne rani, morajo biti igrače primerne za umivanje in ne smejo imeti ostrih konic in robov. Biti morajo okusno pobarvane in tako velike, da jih otrok ne more stlačiti v usta. Najprimernejše so igrače iz plastičnih mas (jugovinil). Privežemo jih na rob posteljice, da ne padajo natla. Najbolj higienska za otrokovo igro je lesena stajica, kajti tla v staj-

novanju niso nikoli povsem čista in otrok si na njih zamaže roke in igrače.

Poleti se otroci najraje igrajo na pesku in v vodi. Gibanje na soncu in v svežem zraku koristi tudi njihovem zdravju, zato jim moramo to priljubljeno igranje čim večkrat omogočiti. Ko pridejo domov, jih vsakokrat umijemo in preoblečemo. Kanglica in lopatka, s katero se igrajo, mora imeti zaoblene robove, da se kdo od njih ne rani.

Z drugim letom starosti se otrok že zanima za slikanice in rad poslušja pravljice in pesmi. Njegovi želji, naj zgodbo večkrat ponovimo, moramo ustreči, ker jo šele s pogostim poslušanjem do kraja dojamemo ter si jo zapomni. Ne

smemo pa mu govoriti o zlih čarovnicah, divjih možeh — hudih mačehah temveč pripovedujemo raje o vilah, škrahtih — živalih. Take zgodbe otroku ne bodo vzbujale strahu pred temo in tujimi ljudmi in ponoci ga ne bodo razburjale vznemirljive sanje.

RECEPTA

Pečur riž

Na mlasti sprajimo narezano čebulo in vlijemo vse skupaj v pekač. Vanj natresemo plast riža, plast na listke zrezanega krompirja, nato tanko zrezano zeleno papriko in zopet riž, povrhu pa še paradižnikov sok. Vse skupaj prelijemo s slano juho in spečemo v pečici.

Riž s paradižnikom

Par zrelih paradižnikov dušimo na vroči masti z nekoliko čebule. Ko se voda vkuha, paradižnike sparisamo in jih denemo skupaj s štirimi pestmi riža na vročo mast. Piž naj zarumeni, nakar ga zalijemo z juho, posolimo in kuhamo še četr ure. Preden jed serviramo, jo posujemo še z naribanim parmezanom.

GLAS GORENJSKE

Izdaja: Casopisno, založniško in tiskarsko podjetje „GORENJSKI TISK“ Kranj, Koroška cesta 6.
Direktor in odg. urednik: Slavko Beznik.
Urejuje: uredniški odbor.
Telefon uredništva in uprave št 475 / Tek. rač. pri KB Kranj št. 61-KB-1-2-135 / Izhaja vsako soboto.
Letna naročnina 400 din
Polletna 200 din
Četrletna 100 din
Posamezna št. stane 10 din

Poročila poslušajte vsak dan ob 6, 7, 12.30, 15, 19, in 22. uri. Oddajo „Zeleni ste — poslušajte“ ob nedeljah ob 13.30 uri in vsak delavnik ob 15.15 uri. „Gospodinjski nasveti“ vsak dan ob 7.30 uri. „Kmetijski nasveti“ in „Kmetijska univ.“ vsak delavnik ob 13. uri. „Pregled tiska“ pa vsak dan ob 6.30 uri.

Nedelja, 14. avgusta: 8.00 Otroška predstava — Hugo Florjančič: Almajarski vodnjak (ponovitev). 9.00 Po svetu poezije: Pesmi Pavla Golje. 15.15 Igra ansambel bratov Genglerjev. 15.30 Po naši lepi deželi — Zvone Kržišnik: Srečanje z gobarji in zeliščarji. 16.30 Nedeljski roman — Marcel Giuglaris: Spoštovani gospod Lutka (nadaljevanje). 17.30 Radijska igra — Božo Milačič: Skoro neverjetna zgodba (ponovitev). 20.40 Operetne arije, ki jih radi poslušate. 21.15 Mednarodna radijska univerza — a) Samoberry: Obnova stanovanjskih zgradb, b) Dr. Pirre Uhry: O debelosti.

Ponedeljek, 15. avgusta: — 6.35 Domači napravi (sodeluje Mariborski komorni zbor in Mariborski vokalni kvintet). 7.30 Cicibanom — dober dan. 7.45 15 minut valčkov in tangov. 14.30 Nove knjige. 14.40 Slovenske narodne pesmi pojeta Rezika Koritnik in Janez Triller, s harmoniko spremlja Avgust Stanko. 16.00 Utrinki iz literature Osip Šest: Mimogrede (odlomek). 18.00 Na straži — Med vojaški rezervisti. 18.45 Radijska univerza — Ivan Gams: O vplivu podnebja na človeka. 20.00 30 minut južnih ritmov.

Torek, 16. avgusta: 6.35 Slovenske narodne pesmi in poskočne domače melodije. 7.40 Pisani zvoki. 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 16.00 Utrinki iz literature — Szabo Pal: Pomlad 1945. 18.00 Zdravstveni nasveti. 18.30 Sportni tehnik. 20.00 Zbori poje slovenske narodne pesmi. 20.30 Tedenski notranje-politični pregled. 21.00 Radijska igra — Branislav Nušič: Občinsko dete (ponovitev).

Sreda, 17. avgusta: — 6.35 Lahek spored izvaja Mariborski pihalni ansambel p. v. Draga Lorbeka. 7.30 Pisan drobit z pionirje. 7.45 Igra kvartet Jožeta Kampiča. 13.10 Z glasbo v dobro voljo. 14.30 Za gospodinje. 14.40 Otroške pesmi P. Sivica, Marjana Lipovška, M. Kozine in Emila Adamiča bo izvajala sopranista Zlata Gašperšič pri klavirju Pavel Sivic. 16.00 Utrinki iz literature — Viktor Konjar: Dve zgodbi. 18.45 Zunanje — politični feljton. 20.00 Giuseppe Verdi: Traviata, opera v 4 dejanjih.

Četrtek, 18. avgusta: 6.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov. 7.40 Vedre melodije. 12.00 Operet. in filmske melodije. 14.30 Modni kotiček. 16.00 Utrinki iz literature — Pierre Gascar: Živali — I. del. 18.00 Domače aktualnosti. 18.50 Ljudsko — prosvetni obzornik. 20.00 „Četrtek večer“ — delujejo priljubljeni ansambli in solisti. 20.45 Literarni večer — Jean Michel Leclercq: Aktualnost Marcela Praclca.

Petek, 19. avgusta: 6.35 Pohorski fantje pojo in igrajo. 14.30 O športu in športnikih. 16.00 Utrinki iz literature — Pierre Gascar: Živali — II. del. 18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 18.45 Iz kolektivov za kolektive: Tokrat pa o delu in počitku hkrati. 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled. 21.00 Oddaja o morju in pomorščakih. 21.30 Igra Plesni orkester Radia Ljubljana.

Kino

Kino Naklo: 13. in 14. avgusta italijanski film „Volk z gore Sila“. Predstave ob sobotah ob 20. uri in ob nedeljah ob 19. uri.

Kino „Krvave“, Cerklje: 13. in 14. avgusta angleški barvni film „Afrška kraljica“. Predstave ob sobotah ob 20.30 uri in ob nedeljah ob 17. in 20. uri.

• Mali oglasi

Išem prazno ali opremljeno sobo. — Ponudbe poslati na upravo lista.

Kupim šivalni stroj z okroglim čolnikom. Naslov v upravi lista.

Kupim električni motor od 5—8 KS in trodelno brano. — Jošt Peter, Strahinj 65, pošta Naklo.

Poceni prodam zaradi selitve omaro za obleko, kuhinjsko kredenco, mizo, sobno peč in posteljo. Primsko 21.

Prodam nov čistilnik (pajkelji). Debeljak, Podbrezje 54, p. Duplje.

Preključem žaljive besede, ki sem jih izrekel proti Stenta Maliju iz Predoselj in se mu zahvaljujem, da je odstopil od sodnega postopka. — Likozar Ciril, Predoslje.

Vajenca(ko) za trgovino s takojšnjim nastopom sprejmemo. Pogoji: Šolska izobrazba: štiri razrede gimnazije ali osmošolec(ka). Zdravst. sposoben za živilsko stroko (zdravniško spričevalo). Interesenti naj se osebno zgledajo tekom 14 dni pri Kmetijski zadrugi Predoslje v Predosljah.

Sprejemmo vajenca za trgovino „Steklo - barve“ Jesenice. Doma naj bo po možnosti iz Jesenic. Imeti mora zahtevano šolsko izobrazbo. Ponudbe oddajte v trgovini na Jesenicah ali na naslov: „Meneral“ Jesenice.

Prodam vzdrljiv štedilnik in pločevinasto kad. Kranj, Cesta na Rupo 2.

Pogreša se že od 27. julija Vrhek Jože, zidar iz Hraš, star 47 let, srednje postave, oblečen v rjav suknjič in sivkaste hlače. Ker obstoja sum, da je v gozdu med vasmi Voglje, Brnik, Vodice, Hraše obnemogel in umrl, ker je tu nazadnje blodil, naprošam vsakogar, da v slučaju najdbe pogrešenega to sporoči najbližji postaji LM ali pa Franciški Vrhek, Hraše p. Smednik. — Stroške povrnem.

Rezkalni stroj (Fräser) ugodno naprodaj. Naslov v upravi lista.

Nagrado 10.000 din dam za sobo in kuhinjo ali za večjo sobo v Kranju ali okolici do 5 km. — Košir, Kranj, Kokriški breg 3.

Obrotno podjetje „Uniforma“ Kranj sprejme v službo takoj finančnega knjigovodja z nekaj prakse. V poštev pride tudi začetnik, absolvent ekonomskega tehnikuma. Plača po dogovoru. Interesenti naj se javijo osebno, ali pošljejo pismene ponudbe.

Izgubil sem 10. t. m. od Cirč do Brega ob Savi temno meder fantovski suknjič. Najditelja prosim, da ga oda v gostilni Cirče proti nagradi.

RAZPIS

za sprejem učencev (moških) v Industrijsko gumarsko šolo SAVA, Kranj v šolskem letu 1955-56

Industrijska gumarska šola SAVA pri tovarni gumijevih izdelkov SAVA v Kranju, je šola, ki pripravlja izučeni gumarski kader. Šola traja 3 leta. Učenci imajo praktično delo v tovarni 4 ure dopoldne, teoretični pouk pa popoldne. Učenci I. razreda dobijo mesečno nagrado 1500 din, II. razred 2000 din in III. razred 3000 din. Po uspešno opravljenem zaključnem izpitu imajo absolventi zagotovljeno zaposlitev v tovarni gumijevih izdelkov SAVA v Kranju.

Pogoji za sprejem so naslednji:

1. da so učenci duševno in telesno zdravi,
2. da so uspešno dovršili 2 razreda gimnazije ali 6 razredov osnovne šole,
3. da niso mlajši od 14 in ne starejši od 17 let.

Prošnje za sprejem, kolikove s 30 din, izpisek iz matične knjige, šolsko in zdravniško spričevalo, sprejema ravnateljstvo do 5. septembra 1955. — Šola ima svoj internat, v katerem se učenci lahko hranijo in stanujejo. Vzdrževalnina je 3200 din mesečno. — Učenci imajo možnost za kulturno izživljanje, šport in šah.

Ravnateljstvo Industrijske gum. šole SAVA, Kranj

Razpis. — Kmetijska šola Poljče pri Begunjah na Gorenjskem razpisuje sprejem učencev za šol. leto 1955-56.

- Sprejemni pogoji:
1. Veselje do kmetijstva.
 2. Starost 16 let.
 3. Dovršena osnovna šola ali kmetijsko - gozdarska šola.

Šola ima internat, v katerem imajo učenci vso oskrbo. Vzdrževalnina znaša na mesec 3000 din. — Prošnje kolikove s 30 din je poslati na upravo šole. Priložiti je zadnje šolsko spričevalo in rojstni list. — Kmetijska šola Poljče pri Begunjah.

Srečke, ki se končujejo s spodaj označenimi številkami	so zadele dobitek din
20	600
750	2.300
26230	60.000
187770	100.000
372940	100.000
311	6.000
4251	20.000
208971	100.000
464111	500.000
02	400
82	800
302	2.400
6352	10.000
9962	20.000
40672	60.000
327462	100.000
430182	200.800
483962	100.000
577672	600.000
530152	100.000
588212	100.000
3	200
83	1.200
002203	100.200
217783	101.200
362713	100.200
515763	100.200
072514	100.000
145634	100.000
355814	100.000
411934	100.000
459814	100.000
85	400
555	2.000
595	4.000
5265	40.000
5285	10.400
54635	80.000
233825	800.000
816	2.000
1976	10.000
13596	80.000
25236	80.000
85586	80.000
109916	100.000
188466	100.000
206806	100.000
282576	400.000
747	8.000
2937	10.000
8	200
6908	20.200
45068	60.200
59708	60.200
62998	80.200
064208	300.200
069	2.000
159	4.000
1119	10.000
52619	60.000
176249	100.000

Gozdno gospodarstvo - Bled

oddaja vožnjo lesa iz gozdov Martinček in Jelovica pogodbenim voznikom.

Plača po dogovoru.

Vozniki naj zahtevajo pojasnila pri Gozdni upravi Bohinjska Bistrica - telefon 24

Obisk v

Papirnici Količevo

Te dni praznujemo 20-letnico ene najbolj uspešnih stavk predvojnega delavskega gibanja v Sloveniji. Avgusta 1935 so vsi delavci Papirnice Količevo pri Domžalah stopili v stavko, s katero so zahtevali izboljšanje delovnih pogojev, svobodo združevanja delavcev, prenehanje zaposlavljanja voditeljev, odpustitev tujih nameščencev itd. Pred praznovanjem te obletnice smo obiskali Papirnico Količevo in iz pogovora s tov. direktorjem **Ivom Soncem**, predsednikom **DS Jakobom Zanoškarjem**, tehničnim vodjem **Ivom Remjašem** in predsednikom sindikalne organizacije **Jožetom Fierinom**, smo izvedeli marsikaj zanimivega o življenju kolektiva te pomembne papirnice v Jurroslaviji.

TEHNIČNA RAST PODJETJA

Uprava podjetja nenehno stremi za povečanjem in izboljšanjem proizvodnje. Po vojni je bilo nabavljenih precej novih strojev, prav tako pa so bili z raznimi investicijskimi deli izboljšani delovni pogoji.

Takoj po osvoboditvi je podjetje pričelo graditi industrijski tir, ki povezuje Papirnico z železniško postajo Jarše. Gradnja je trajala razmeroma dolgo in zahtevala precej denarnih sredstev, kajti razen nasipa je bilo treba zgraditi tudi betonski most preko Bistrice. Za prevažanje vagonov si je podjetje nabavilo še motorno derezino. Prvič je po novozgrajenem industrijskem tiru peljal vlak leta 1948. Istega leta so zgradili še sodobno urejeno skladišče za celulozo in lesovino. Razen tega so v tistem času zgradili še novo delavniško poslopje, v delavnice pa namestili moderne stroje za izdelavo kartona.

Prva leta po vojni so pričeli tudi z gradnjo novega oddelka za izdelavo specialne lepenke, ki je pričel leta 1953 z obratovanjem.

Po večletnem napornem delu je kolektivu uspelo lani postaviti nov parni kotel z zmogljivostjo 10 ton pare na uro in 42 atmosfer pritiska. Novi kotel omogoča še nadaljnjo razširitev tovarne, obenem pa zagotavlja nemoteno proizvodnjo. Če bi tega kotla ne namestili pravčasno, bi prišlo do neljubega zastoja v proizvodnji, verjetno pa bi morala tovarna sploh ustaviti obratovanje.

Prav tako, kot za tehnično ureditev tovarne, skrbi podjetje tudi na svoje delavce. Spričo velikega pomanjkanja stanovanj v Domžalah je podjetje že pred leti zgradilo dva stanovanjska bloka z 18 dvo-sobnimi stanovanji. Zaradi velike skrbi za čim boljše življenje in delovne pogoje delavcev so zgradili tudi sodobno opremljeno kopalnico, ki se je razen članov kolektiva poslužujejo tudi ostali prebivalci bližnje okolice.

Svojim delavcem pa želi podjetje zgraditi še splošno in zobno ambulanto in nabaviti zanj potrebni inventar ter instrumente. Ambulanta bi bila tako za tovarno kakor tudi za kraj sam, izredno potrebna. Vzrok, da se še ni pričelo z gradnjo, je predvsem pomanjkanje potrebnih finančnih sredstev.

NOVI STROJI

Letos so montirali nov prečni rezilnik, ki je grlo proizvodnje kartona. S to ureditvijo bo nedvomno odpadla marsikakšna nevednost in mnogi zastoji v proizvodnji. V načrtu pa imajo še postavitev novega kartonskega stroja z

letno zmogljivostjo 10.000 ton kartona. S to ureditvijo bo nedvomno odpadla marsikakšna nevednost in mnogi zastoji v proizvodnji. V načrtu pa imajo še postavitev novega kartonskega stroja z letno zmogljivostjo 10.000 ton kartona, ki bo šel predvsem za potrebe naše grafične in prehrabene industrije. S tem v zvezi so napravili že nekaj poizkusov, da bi za proizvodnjo kartona na takšen stroju uporabljali le odpadne surovine: slamo, veje, lesne odpadke itd. Poizkusi so povsem uspeli. Pridobitev takšnega stroja pa je bila tudi pogoj za še večjo proizvodnjo kartona, ki ga zasedaj v naši državi še zelo primanjkuje. Obenem pa bi se karton tudi pocenil, kajti kot rečeno na tem stroju se ne bi več uporabljale klasične surovine: celuloza in lesovina. Da bi v tovarni namestili takšen stroj so dani vsi pogoji. Na razpolago je dovolj vodne sile, strokovni kader je številen in zadosti izvežban, transportne zveze so ugodne, z montažo novega kotla je zagotovljena tudi zadostna parna energija. Z novo parno turbino bo rešen tudi problem električne energije. Vendar je z nabavo tozadevnega stroja potrebnih toliko denarnih (predvsem deviznih) sredstev, da jih podjetje ne zmore in upravni odbor podjetja pričakuje, da bodo merodajni organi uvideli nujnost nabave ter nudili pomoč.

Eden najbolj perečih problemov, ki se jih celotni kolektiv Papirnice Količevo zaveda, pa je obnovitev obstoječega strojnega parka. Podjetje ima večinoma stare in že precej izrabljene stroje in če bodo hoteli obdržati, če že ne povečati proizvodnjo (obenem pa tudi olajšati delo delav-

cev), bodo morali postopoma zamenjati stare stroje z novimi. Zaradi splošne finančne situacije se podjetje zaveda, da bo to le težko mogoče, zato se predvsem prizadeva, da bi zaenkrat nadomestilo le izrabljene dele starih strojev. Zaradi majhnih finančnih sredstev, s katerimi podjetje razpolaga za obnovo strojev, poteka ta zamenjava zelo počasi. Obstoja možnost, da bodo nekateri stroji, če jih ne bodo zaradi njih zastarelosti in izrabljenosti generalno popravili in jih opremili z novimi nadomestnimi deli, pričel propadati.

Kolektiv meni, da bi bila finančna pomoč za njihovo podjetje nujna, zato želi, da bi si odločujoči organi po svojih komisijah ogledali razmere v tovarni in preprečili eventualni zastoj v proizvodnji papirnice, ki bi ga povzročila, kot rečeno, le zastarelost in obrabljenost nekaterih strojev. Ta zahteva ne bi bila toliko umestna, če bi Papirnica na Količevem ne bi bila ena najpomembnejših tovrstnih podjetij v Jugoslaviji. Ker vemo, da pride iz nje mnogo proizvodov, ki jih ne izdeluje nobeno drugo podjetje v državi, razumemo, da bo stvar res treba na ta ali oni način rešiti.

Glede surovin je zadnje čase kar urejeno. Podjetje jih dobiva ob pravem času in v zadostnih količinah. Težave so le zaradi nesorazmernega dotoka kvalitetnejših surovin, ki so potrebna za specialne izdelke papirne industrije.

VELIKA KVALITETA IZDELKOV

Da so izdelki Papirnice Količevo na splošno tako visoko cenjeni, je posledica tega, ker se tehnično vodstvo in celotni kolektiv nenehno prizadevata, da tudi v času največje proizvodnje in največjega povpraševanja po izdelkih njihovega podjetja, kvaliteta izdelkov ne pade. Vsi proizvodi, ki jih podjetje izdeluje, so pred odposiljanjem temeljito pregledani. S tem ukrepom je podjetje mnogo pridobilo na

svojem slovesu, kajti s tem je dejansko omogočena vsaka neljuba reklamacija.

KAJ PA ZIVLJENJE IZVEN PODJETJA

Najbolj množično in najbolj navdušeno se izven delovnega časa udeležujejo delavci Papirnice Količevo v športnem življenju. Pred nedavnim so se količevski papirničarji vrnili s tekmovanjem na tridnevni športni igrah papirne industrije Slovenije, ki je bilo v Ratečah pri Zidanem mostu. Na tem tekmovanju so v skupnem plasmanu zasedli drugo mesto. Športniki se udeležujejo v lastnem nogometnem klubu „Papirničar“. Zelo priljubljeni športi pa so še: streljanje, odbojka, namizni tenis, kegljanje, lahka atletika in šah.

V SKUD, ki ga sestavljajo predvsem delavci in uslužbenci Papirnice Količevo, pa uspešno deluje dramatska sekcija, mešani pevski zbor, folklorna skupina in tamburaški orkester. Kulturno delo ni razgibano in učinkovito le zaradi pestrosti, pač pa tudi zaradi kvalitete. Zanimivo pri tem je, da društvo nima lastne dvorane in pravzaprav gostuje le v bližnjih dvorana. To dejstvo je razveseljivo prav zaradi tega, ker so mnoga naša društva zaspala ali pa le životarijo zaradi tega, ker nimajo lastne dvorane

in zadostnih finančnih sredstev.

Za kulturno in strokovno izobrazbo količevskih papirničarjev pa skrbi še knjižnica, ki razpolaga z več kot 400 leposlovnimi in strokovnimi knjigami. Vskado, ki bo obiskal to knjižnico, bo presenečen nad številnimi delavci, ki z velikim užitek segajo po izvodih njihove knjižnice.

DELO SINDIKALNE ORGANIZACIJE

Sindikat je v tesnem sodelovanju z upravo podjetja, upravnim odborom in delavskim svetom. Vseh njihovih sej se udeležuje predsednik sindikalne organizacije in zastopniki. To medsebojno sodelovanje omogoča, da je ves kolektiv dobro seznanjen z vsemi problemi podjetja, kar je tako za delavce same kakor tudi za podjetje nedvomno izredno koristno. Na skupnih sindikalnih sestankih kolek. pa dajejo poročila direktor, del. svet, upravni odbor ter vodja računovodstva. Na teh sestankih se vselej razvije živahna in plodna diskusija iz katere dobi uprava mnogo pozitivnih in vzpodbudnih predlogov.

V letošnjem letu pa se sindikalna organizacija seveda največ bavi s pripravami za praznovanje velike obletnice: 20-letnice stavke papirničarjev na Količevem.

Zakaj je divje govedo postalo domača žival?

Sef: „Kaj ne veš, da med delom ne smeš kaditi?!“
Uradnik: „Pa saj vendar nič ne delam.“

Dolgo so ljudje mislili, da si je pračlovek le iz gospodarskih nagibov udomačil divjo govedo. Vendar je to mnenje zmotno, kajti govedo je ukrotil šele potem, ko je že zdavnaj obdeloval zemljo in to ne zaradi mleka in mesa, ampak kot daritveno žival.

Praproljedec je videl v luči živo podobo rodovitnosti. Njena menjajoča se oblika, njena rast od mlaja do sijoče — polne lune in potem minevanje do zadnjega krajca — vse to je primerjal z njegovimi uporabnimi rastlinami, ki so kalile, cvetele, zorele in se obletavale. In ta-

ko je luna postal simbol rodovitnosti in jo je kmalu začel častiti po božje. — Ker pa v južnih krajih polmesec ne plava pokončno po nebu, temveč vodoravno, se mu je ležeči lunin krajec zdel podoben kravjemu rogu. Tako je postal kravji rog znamenje boginje — rodovitnosti — Lune, govedo pa njena posvečena žival. — Boginja se je včasih razjezila na človeka in se mu skrila za oblake, ali pa je celo mrknila, takrat je ubogi človek iz bojazni za spravo daroval divjo govedo. Kasneje pa je začel darovati govedo vedno, kadar je boginja česa prosila. Zato je potreboval vedno več goved, ki jih je pa bilo težko sprosti dovolj naloviti. Da bi jih imel vedno pri roki, si jih je nalovil veliko število in jih je zaprl za varne lase. Tako so nastali sveti kraji, v katerih je gojil govedo za daritev. S tem pa je položil temelj živinoreji, kajti sčasoma je začel uživati goveje meso (boginji je daroval le spolne organe) kasneje pa še mleko. Daritvena žival je bila tudi vprezna žival in je vlekla sveto poljsko orodje — plug. Tako je postalo govedo človekova nenadomestljiva domača žival.

ZANIMIVOSTI

PRVI AVTO V TIBETU

Tibetanski lama je dobil avto, ki je istočasno tudi prvo motorno vozilo v Tibetu. Potem ko je prišel pančenski lama iz Pekinga s kitajsko vojsko v Tibet, je odšel v Kalkuto poseben poslanec, ki je tam kupil avtomobil. Ker čez himalajske gorske prelaze ni voznihi poti, so morali avtomobil razstaviti v sestavne dele, ki so jih potem posebni šafetni nosači prenesli čez to visoko gorovje. To ni bila lahka naloga, saj so gorski prelazi ponekod do 6000 metrov visoki. V Lasi, glavnem mestu Tibeta, so avtomobil zopet sestavili in ga prepeljali do Šigece, kjer je sedež pančenskega lame.

PARADIZNIKI IN KAVA STA JIH REŠILA

Dve uri je že krožilo letalo tipa „Constellation“ nad letališčem pri ameriškem mestu Birmingham. Letalo se ni moglo spustiti na letališče, ker mu je iztekla iz naprav za pristajanje potrebna tekočina. Edini tekočini, ki so jih lahko našli v letalu, sta bili kava in paradiznikov sok v okrepčevalnici. Po dveh urah strahu je nekomu prišla na misel, da so zllili vsokavo in paradiznikov sok v napravo in srečno pristali. 35 potnikov je bilo rešenih.

TOVORNI AVTOMOBILI V PRIHODNOSTI...

...bodo po predvidevanjih ameriških avto - konstruktorjev pri tovarniškem koncernu „General Motors“ izgledali tako, kakor kaže slika. Od luksuznih

osebni avtomobilov se bodo razlikovali samo še po velikosti in namenu. Ker hočejo pogon teh avtomobilov prenesti na sprednja kolesa, jih bodo lahko gradili nižje in tako povečali varnost voznje ter brzino ob isti nakladljivosti prostornini.

MOLČEČI KLAVIR

Neki ameriški tovarnar glasbil je začel izdelovati „molčeče klavirje“. Po tem klavirju učenci lahko po mili volji razbijajo, brenkajo ter preizkušajo svoje „virtuoznosti“, ne da bi pri tem motili svoje sotovalce. Klavir prepeva neslišno, učenec pa ima med vajo na ušesih slušalke. Tako poslušajo svoje umbo tvore sam in ne moti ostalih. Povsod pa se najdejo tudi lenuhi, ki bi to iznajdbo izkoristili v svoj prid in namesto da bi vadili, raje prebirajo detektivske romane in zgodbe. Toda tudi za to je tovarnar poskrbel in svoj izum opremil s posebnim števcem, ki šteje udarce tipk. Tako skrbne mamice lahko nadzirajo pridnost svojih muzikaličnih ljubljencev.

Gorenjski pionir

S T A V A

(Črna pravljica)

„Dober dan, Ralambo.“
Na pozdrav, ki se je oglašil iz gostega listja, se je merjasec Ralambo ustavljal. Dvignil je svoj s kratkimi okli o-boroženi rilec kvišku.

„Kdo je? Kaj bi rad?“ je zakrutil in nezaupno zamežikal z majhnimi, krmežljivimi očmi.

„Jaz sem, kameleon. Težko me je opaziti, ker sem privzel barvo veje na kateri sem. Tako pripravno je spreminjati svojo obleko, kakor in kadar koli se ti poljubi. Kaj takega si ti s tvojo usnjeno, ščetinasto kožo pač ne moreš privoščiti.“

„Vsakdo je oblečen tako, kakor se spodobijo njegovemu načinu življenja.“ je suho odgovoril merjasec. „Ti bi bil kaj kmalu ob svojo mehko kožico, ki ti služi za obleko, če bi toliko tekal z gore v dolino in se križemkrajem potikal po gozdu kakor jaz. Če se hočeš v hitrosti meriti z vetrom, kakor se lahko jaz, moraš imeti presneto trdo kožo.“

„Ti da se lahko kosaš z vetrom?“ je rekel kameleon in šlo mu je na smeh. „Jaz pa pravim, Ralambo, močno prečunjuješ svoje sposobnosti. Čisto nič posebnega ni tvoj tek in ne rečem dvakrat, da

nisem nič slabši tekač kakor ti.“

Ralambo je kar puhnil, tako je bil jezen.

„Svetujem ti, da se niti ne poizkusiš z mano, ti bedni spaček!“ je rekel.

„Cemu ne? Dobro, pa vprašajva žabo Raboketra, če nam hoče biti za razsodnika. Hej, Raboketra, ali imaš trohico časa?“

„Ne bi rekla, ravnokar se odpravljam k počitku. Kaj bi rad, сосед Kameleon?“

„Dokazati hočem Ralamboju, da sem urnejši kot on.“

Zaba se je vprašujoče ozrla v kameleona, ta pa ji je zvyto pomežiknil.

Tedaj je tudi ona na rahlo pripravila svoje rumenkaste oči, češ, razumela sem te, Ralambo pa ni ničesar vedel in je postal nestrpen.

„Upam, Raboketra,“ je rekel, „da si spregledala kameleona, samo širokousti se. Mislim, da ne boš vzela resno te nesmiselne stave.“

„Jaz mislim, Ralambo, da je stava nesmiselna,“ je odgovorila Zaba, ki ni marala prepirljivega in požrešnega samotarja merjasca, „toda nesmiselna se mi zdi zaradi čisto nečesa drugega kot tebi. Moj сосед kameleon je namreč tako gibčen in uren, da se mi zdiš smešen, ko trdiš, da si urnejši kot on.“

„Bomo koj videli,“ je zavpil merjasec in besno zacepetal z vsemi štirimi. „Haidi, postaviva se v vrsto! Ti Raboketra, pa daj znak za začetek!“

„Prav!“ je dejal kameleon. „Stopi sem, natančno pod tole mojo vejo. Cilj pa naj bo tistole grmovje tam spredaj.“

Merjasec se je grednjaje postavil pod vejo, na kateri je čepel kameleon, žaba pa je

zlezla na skalo, da bi od tam lažje opazovala tek.

„Zdaj!“ je zavpila.

Merjasec se je pognal v dir, toda v istem trenutku je kameleon skočil z veje na njegov hrbet, se trdno oprjel sršče dlake in že ga je merjasec v divjem galopu ponesel. Na cilju se je merjasec tako nenadoma ustavljal, da je kameleona vrglo daleč naprej. Zmagoslavno je zakričal merjascu, da ga je prehitel.

„Priznaš, da si izgubil stavo v teku?“

„Da!“ je zasopihal Ralambo.

„Lepo. Midva pa ti tvoje širokoustenje odpuščava. Pojdi in bodi poslej bolj skromen.“

In od takrat hodijo merjaseci le s sklonjeno glavo, zakaj težko je prenašati sramoto.

Uganke

Baba hodi v zelen log, ima zobe, a nima nog, kjer jih preveč skupaj raste, jih na tla podira hraste.

(ežaz)

Pod zemljo rije pa ni krt. Na vsakem koraku srečuje ga smrt.

(Rudar)

Na glavi čepi, ušesa varuje, kadar piha veter najhuje. Ko pa sonce posije, se vsakdo odkrije.

(Kapa)

Nekaj denarja dam zanj, pogledam se vanj, pa mi pokaže obraz, kakršnega imam jaz.

(Ogledalo)

Koliko jezer imamo v Sloveniji

Po površini in obsegu imamo danes v Sloveniji sedem pomembnejših jezer: 3 naravna in 4 umetna (tem strokovnjaki pravijo akumulacijska jezera). Naravna jezera so Blejsko, Bohinjsko in presihajoče Cerkljsko jezero, umetna pa pri Dobljarjih, Plavah, Mostah in Medvodah.

Zanimive so primerjave teh sedmih jezer po površini, obsegu, množini vode in globlini.

Po površini je daleko največje Cerkljsko jezero, ki meri 24 km², skoraj 20 km² večje kot Bohinjsko jezero, ki je po površini na drugem mestu. Tudi po obsegu je Cerkljsko jezero največje (40,2), za njim pa se uvršča akumulacijsko jezero pri Dobljarjih z obsegom 17,6 km. Največje množino vode ima Bohinjsko jezero — 120 milijonov kubičnih metrov vode, najmanj pa jezero pri Plavah — 1,67 milijonov kubičnih metrov; največjo globino ima umetno jezero pri Mostah in sicer 54 metrov, Bohinjsko 45 m, jezero pri Dobljarjih 32, Blejsko 30,6 m, Zbiljsko jezero pri Medvodah 16 in najmanjšo — 14 m — jezero pri Plavah.

Ranjen:
Da!
— John, ranjen sem!
Irwing bi zaklical glasneje, a se je bal, da ga bodo slišali Nemci. Ni vedel, da so ju izgubili izpred oči. Strmina, po kateri sta zdrseli, je bila tako strma, da si niso upali za njima. Sicer pa... Uiti jim ne moreta! Velik del gozda je obkoljen. V obroču sta, ki se zdaj, ko je prasnila pod nebo rdeča raketa, že zožuje.
John se je za hip ozrl. Irwinga ni bilo nikjer.
Skrb za tovariša mu je zbrisala misel na nevarnost in na bližnji sovražnika. Stekel je nazaj. Postajal in oprezal. Prijatelja ni bilo.
Očital si je, da je ob prvih streljih in vse do hipa, ko se je ozrl za prijateljem, popolnoma pozabil nanj. Kakor žival na begu pred lovci...
— To je živalsko, to je živalsko, — je ponavljal zase. Vse se je porušilo v njem.
Da. V strahu za lastno življenje — to borno kopico let trpljenja — je kakor žival, ki beži pred lovci, pozabil, da prijatelju grozi prav taka nevarnost kakor njemu. Ali celo še večja. Saj je Irwing mnogo šibkejši in bi mu moral zato kot človek pomagati.
A on ga je pustil samega.
Ni mu pomagal.
Irwing bo izčrpan pal v roke Nemcev. Ubili ga bodo in nihče ne bo vedel, kje je njegov grob. Niti on. John Cowley, absolvent komparativne književnosti, ljubitelj knjig in umetnosti, iz katere je črpal smernice za življenje in si ga plemenitil.
Fej, taka plemenitost! Zapustiti zaradi lastnega strahu in sebičnosti človeka, ki ga je spoznal v vojni in delil z njim vse tudo. Ali je to plemenitost človeškega značaja, plemenitost junakov, ki so se otresli sebičnosti in so vedno pripravljene žrtvovati se za drugega?

Ali so taki junaki res le v romanih?
V življenju, v resničnem življenju pa smo ljudje egoistični kot živali?
In ti si se domišljaj, John Cowley, da si po značaju plemeniti? Ali je plemenito, kar si storil? Ali je bilo plemenito?
— To je živalsko, živalsko, — je ponavljal.
Skrušen se je naslonil na drevo. Zdaj mu je bilo vseeno, če ga najdejo Nemci. Vseeno! Se vesel bi jih bil. Ujeli bi ga. Mučili. Tepli... In nato ubili.

— Zaslužil bi to, zaslužil zaradi prijatelja! Pustil sem ga samega. Kreatura si, John Cowley! Kreatura, ti, ki poznaš lepoto in plemenitost v umetnosti vseh vekov... Poznaš vse tisto, kar razlikuje človek od živali. In vendar

nisi drugega kakor žival. Žival, ki ji je ohranitev lastnega življenja primarno...
Grenkoba misli ga je utrudila bolj kakor naporno beganje po gozdu. V grlu ga je dušilo. Zajokal bi. A ni mogel. Spoznanje, da se človek v nevarnosti za življenje in v borbi za njegovo ohranitev, ne razlikuje od živali, ga je strlo.
Tisti trenutki, ko je John Cowley ves skrušen slonel ob deblo, so pomenili zanj rešitev. Če bi šel nekaj sto metrov naprej, bi pal v roke Nemcev, ki so se prav ta hip strnili s tistimi, ki so prej streljali na njiju. John Cowley se je pravočasno umaknil skozi vrzel med obema nemškima vrstama, skozi vrzel, ki je zdaj ni bilo več.
Vse drugače pa je te trenutke doživljal Irwing Emerson. S poslednjimi močmi je še nekaj časa tekel za Johnom. Ko se je izgubil med smrekami, je ostal sam. Opetekal se je po stezi, dokler mu niso odpovedale noge. Sedel se je in se le s težavo zavlekel pod stezo. Zemlja, pokrita s starimi smrekovimi iglami, je bila mehka in je dišala po gozdni gnilobi. Instinktivno se je zavlekel pod kup dračja tik pod stezo.
Loteval se ga je spanec. A ni upal zaspati. Ne bi rad, da bi ga Nemci odkrili. Če bi bil le količkaj pri moči, bi se zavlekel v notranjost gozda kam med gosto zraslo smrečje. Tako pa se je moral zadovoljiti s tem skrivališčem pod starim smrekovim dračjem tik pod stezo, po kateri lahko pridejo vsak čas Nemci.
— Sicer pa, — je pomislil: — Ali ni to skrivališče varnejše?
Morda. Če bi bil on Nemec, bi na tako odprtem mestu ne iskal ubežnika.
— Samo zaspati ne!
Odganjal je spanec. Misli na preteklost, na mladost tik pred vojno, so mu pomagale. Pet let vojne, ujetništva in današnji dan, ki ga je treščil v ubupno brezizhodnost, mu je odlučila s srca misel na Mary.
Mary? Kako redko je zadnje tedne mislil nanjo. Sedaj pa se je v mislih pojavila pred njim in bila je tako živa. Taka, kakršno je bil srečal pred sedmimi leti na univerzi. Ljubka mlada deklica. Nič angleškega ni bilo na njej razen obleke, stkanice iz angleškega blaga. Zagorela polt. Kakor kaka Spanka ali Italijanka. Morda ga je to privlačevalo k njej? Ali ustnice, lepe in vabljive kakor pravkar razcveteli tulipan? Ali smeh, biserna ogrlica na polti južnjakinje? Morda telo, ki bi ga najraje že ob prvem srečanju prižgel k sebi? Ali bogve kaj?
O pač!
Ona sama! Taka, kakor je bila. Lepota in njen odkriti značaj!